

Vlaanderen
is omgeving

Ondernemingsplan 2020

DEPARTEMENT
OMGEVING

omgevingvlaanderen.be

Inhoud

Lijst met afkortingen	4
1 Inleiding	7
2 managementsamenvatting	8
3 Missie van het Departement	10
4 Een waardengedreven organisatie	10
5 Strategische krachtlijnen van het departement	12
1. We ontwikkelen een onderbouwd en maatschappelijk gedragen omgevingsbeleid vertrekkend vanuit internationale kaders en langetermijnvisie	12
2. We hebben effectieve instrumenten die het omgevingsbeleid realiseren. We verbinden, overtuigen en demonstreren, onder andere via een geïntegreerde, gebiedsgerichte en projectmatige aanpak	12
3. We zijn het Vlaamse kennis- en expertisecentrum voor omgeving	13
4. We zijn een betrouwbare en evidente partner in een maatschappelijk en bestuurlijk netwerk van lokaal tot internationaal niveau	13
5. We zijn een open, innoverende, lerende, aantrekkelijke en doelgerichte organisatie	14
6 Organisatieprincipes en -structuur	15
1. Organisatieprincipes	15
2. Organisatiestructuur	15
3. Inzet van medewerkers en middelen per strategische krachtlijn	16
7 Rapportering 2019	18
Dierenwelzijn	18
Omgevingsbeleid	18
Effectieve instrumenten die het omgevingsbeleid realiseren	21
Kennis- en expertisecentrum voor Omgeving	23
Digitalisering	24
Partnerschappen	25
Een open, innoverende organisatie	26
8 Planning 2020-2024, met uitdieping 2020	28
Strategische krachtlijn 1: We ontwikkelen een onderbouwd en maatschappelijk gedragen omgevingsbeleid vertrekkend vanuit internationale kaders en langetermijnvisie	28
1. Internationaal beleid	28
2. Omgevingsbeleid	29
3. Klimaatbeleid	32
4. Energiebeleid	33
Strategische krachtlijn 2: We hebben effectieve instrumenten die het omgevingsbeleid realiseren. We verbinden, overtuigen en demonstreren, onder andere via een geïntegreerde, gebiedsgerichte en projectmatige aanpak	35
1. Dierenwelzijn	35
2. Omgevingsvergunning	35
3. Omgevingsplanning	36
4. Bosuitbreiding	38
5. Omgevingshandhaving	38

6.	Klimaatbeleid	40
7.	Energiebeleid	41
	Strategische krachtlijn 3: We zijn het Vlaamse kennis- en expertisecentrum voor omgeving	41
1.	Onderzoek	42
2.	Monitoring	43
3.	Beleidsevaluatie	45
	Strategische krachtlijn 4: We zijn een betrouwbare en evidente partner in een maatschappelijk en bestuurlijk netwerk van lokaal tot internationaal niveau	45
	Strategische krachtlijn 5: We zijn een open, innoverende, lerende, aantrekkelijke en doelgerichte organisatie	46
9	Uitvoering van regeringsafspraken.....	48
1.	Aanbevelingen Audit Vlaanderen	48
2.	Personeelsbesparingen	50
3.	Kerntakenplan	51
10	Bijlagen.....	52
1.	Weergave werking departement	52
2.	Personeelsplan 2020	52
3.	Personeelsplan AS IS	52
4.	Onderzoeksagenda	52
5.	GRUP-agenda 2020	52
6.	Regelgevingsagenda	52
7.	Rapportering Ondernemingsplan 2019	52
8.	Advies Inspectie van Financien dd. 15 04 2020	52

LIJST MET AFKORTINGEN

AGNAS	Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur
ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
APA	Algemene plannen van aanleg
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWV	Agentschap Wegen en Verkeer
AZG	Agentschap Zorg en Gezondheid
BBT	Best Beschikbare Technieken
BENEFIC-project	Europees project waarmee Vlaanderen, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Nederland, bijkomende, grensoverschrijdende infrastructuur voor milieuvriendelijke voertuigen willen realiseren
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
BPA	Bijzondere plannen van aanleg
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
CH4	Methaan
ECA	Extra Containercapaciteit Antwerpen
CPT	Clean Power for Transport
CVOS	Ambtelijke Coördinatiecomité Vlaamse openbare statistieken
DABM	Decreet algemene bepalingen milieubeleid
DOV	Databank Ondergrond Vlaanderen
DSI	Digitale Stedenbouwkundige Informatie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EIR	Environmental Implementation Report
ELFPO	Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
ENA	Economisch Netwerk Albertkanaal
ESCO	Energy Service Company
ESP	European Soil Partnership
ESPON	Europees waarnemingsnetwerk voor ruimtelijke ordening
ETS	Emissiehandelsstelsel
EV	Elektrische voertuigen
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FANC	Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle
F-gassen	Gefluoreerde broeikasgassen
GeoERA	Samenwerkingsverband Europese Geologische diensten
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GRUP	Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan
GSP	Global Soil Partnership
HBM4EU	Europees Humaan Biomonitoring programma
IHD	Instandhoudingsdoelstellingen

ILVO	Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
INBO	Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
INSII	International Network of Soil Information Institutions
KMO	Kleine en middelgrote ondernemingen
LEZ	Lage-emissiezone
LV	Landbouw en Visserij
MER	Milieueffectenrapport
MFK	Meerjarig Financieel Kader
MOS	Milieuzorg op school
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
NIRAS	Nationale instelling voor radioactief afval en verrijkte splijtstoffen
NME	Natuur- en Milieueducatie
NO2	Stikstofdioxide
NRG4SD	Network of regional governments for sustainable development
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
ORBP	Overstromingsrisicobeheersplan
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PAS	Programmatische aanpak stikstof
PV	Photo Voltaic (zonnepanelen)
REFIT	Commissieprogramma voor gezonde en resultaatgerichte regelgeving
RO	Ruimtelijke Ordening
ROP	Register Onbebouwde Percelen
RUP	Ruimtelijk uitvoeringsplan
SARCC-project	Sustainable and Resilient Coastal Cities
SBZ	Speciale Beschermingszones
SDG	Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen
SOIA	Strategisch Overleg Internationale Aangelegenheden
T.OP	Territoriaal Ontwikkelingsprogramma
TNO	Toegepast natuurwetenschappelijk onderzoek
UNEA	United Nations Environment Assembly
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VEA	Vlaams Energieagentschap
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VHBM	Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma
VIP	Vlaamse Investeringsprojecten
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLAREM	Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VOMER	Vlaams Overleg Milieu- en Energieregulering

VR-deskundige	Bevoegd voor opstellen omgevingsveiligheidsrapport of ruimtelijk veiligheidsrapport
VREG	Vlaamse Regulator voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
VSA	Vlaamse Statistische Autoriteit
VTE	Voltijdse equivalenten
WORG	Watergevoelig Openruimtegebieden

1 INLEIDING

Het Departement Omgeving werd opgericht op 1 april 2017 uit een samengaan van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie en het Departement Ruimte Vlaanderen. Het departement stelde in 2018 voor het eerst een ondernemingsplan op. Het ondernemingsplan 2020 is bijzonder omdat het het eerste ondernemingsplan van de legislatuur 2019-2024 betreft en bijgevolg een uitgebreider meerjarig karakter heeft. Daarnaast beogen we ook maximale afstemming met de beleids- en begrotingstoelichting waarin de beleids- en begrotingssprioriteiten worden beschreven.

Het Ondernemingsplan 2020 beschrijft:

- de uitvoering van het Ondernemingsplan 2019 (hfdst. 6 en bijlage 87);
- de speerpunten voor de legislatuur 2019-2024 met een focus op de speerpunten voor 2020 (hfdst. 6).

Het document vertrekt van de missie (hfdst. 2) van het departement. Het departement wordt gedreven door waarden (hfdst. 3) en strategische krachtlijnen (hfdst. 4). Vanuit de missie, waarden en krachtlijnen ontwaren we de organisatieprincipes en -structuur (hfdst. 5).

In hoofdstuk 6 beschrijven we de uitvoering van het Ondernemingsplan 2019 en in hoofdstuk 7 gaan we dieper in op de planning 2019-2024, met de speerpunten voor 2020. In hoofdstuk 8 geven we aan hoe uitvoering wordt gegeven aan de doelstellingen die zijn opgelegd door regeringsafspraken, inclusief de acties gericht op het verhogen van de maturiteit van de organisatie (aanbevelingen Audit Vlaanderen, kerntakenplannen en personeelsbesparingen).

We geven ook een overzicht van de VTE-inzet en het voorziene budget om de doelstellingen in 2020 te realiseren (hfdst. 4 en bijlage 1). De bijlagen bevatten een overzicht van de werking van het departement (bijlage 1). De werking wordt gekoppeld aan de strategische krachtlijnen van de organisatie en waar mogelijk aan de doelstellingen van de beleidsnota's. Indicatoren met streefwaarden worden maximaal bepaald.

Vervolgens zijn het personeelsplan (bijlagen 2 en 3), de onderzoeksagenda (bijlage 4), de GRUP-agenda (bijlage 5) en de regelgevingsagenda (bijlage 6) opgenomen. Tot slot is de rapportering over de werking in 2019 opgenomen (bijlage 7).

2 MANAGEMENTSAMENVATTING

In 2019 hebben we belangrijke zaken gerealiseerd. Op regelgevend vlak kunnen de we de parlementaire goedkeuring van het verzameldecreet Omgeving, Natuur en Landbouw aanhalen alsook de goedkeuring door de Vlaamse regering van het Instrumentendecreet. Engagements zoals de opmaak van het Vlaams Adaptatieplan 2013-2020 en het actieplan Clean Power for Transport werden nauwgezet uitgevoerd. Het verheugt ons dat de nieuwe bevoegde minister meteen werk heeft gemaakt van de goedkeuring van het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2021-2030 en de Vlaamse klimaatstrategie 2050. Dit zijn belangrijke mijlpalen voor het beleid en onze verdere werking. Ook het Vlaamse Luchtbeleidsplan 2030 werd in 2019 definitief goedgekeurd.

Op het vlak van Dierenwelzijn ondersteunden we de bevoegde minister bij de ontwikkeling van een vooruitstrevend dierenwelzijnsbeleid. Zeer trots zijn we op de campagne “de perfecte klik” dat in eigen huis werd uitgewerkt en dat genomineerd werd voor een communicatie award.

Het Ondernemingsplan 2020 geeft een blik op de legislatuur 2019-2024 met een focus op de beheers- en beleidsdoelstellingen die we willen realiseren in 2020. Als plannings- en managementinstrument geeft het uitvoering aan het beleid inzake milieu, ruimte, energie, klimaat, groene economie, dierenwelzijn en (inzake inspectie) onroerend erfgoed. Het ondernemingsplan is een dynamisch geheel, dat door opvolging en rapportering bijgestuurd kan worden om nog beter in te spelen op beleidsvragen en –beslissingen doorheen de beleidsperiode.

Met eerste ondernemingsplan in de beleidscyclus 2019-2014 maken we ons de nieuwe beleidsklemtonen eigen. We delen de ambitie om Vlaanderen te positioneren als sterke topregio. De Vlaamse regering vindt in haar ambitieuze doelstellingen inzake klimaat, economie en innovatie, mobiliteit en omgevingskwaliteit, open ruimte, biodiversiteit en natuur (e.a.) het departement als partner.

We verzekeren de opvolging van belangrijke EU- en internationale dossiers. De Green Deal, het 8^e Milieu Actieprogramma en de uitvoering van de Agenda2030 voor duurzame ontwikkeling zijn maar enkele voorbeelden. We blijven actief betrokken bij de voorbereiding van de klimaatbesprekingen en ondersteunen de minister op internationale bijeenkomsten.

Inzake dierenwelzijn bouwen we verder aan een ambitieus beleid dat aandacht heeft voor het welzijn van alle dieren in Vlaanderen. We verzetten op verschillende niveaus verder de bakens. Zo werken we een structurele ondersteuning van dierenasielen uit. Onnodige belemmeringen voor de handel in assistentie- politie- en legerhonden worden weggewerkt. Daarnaast ontwikkelen we een vergoedingsstelsel voor pelsdierkwekers en houders van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding. We werken aan een dierenwelzijnslabel voor dierlijke producten en breiden de controles in de slachthuizen uit. Tot slot starten we de uitwerking van een Vlaamse Dierenwelzijnscode op en zetten we de eerste stappen om een rondetafel te organiseren met het oog op de afbouw van het gebruik van proefdieren.

Inzake omgevingsbeleid zetten we het proces om te komen tot Beleidsplan Ruimte Vlaanderen verder. De verdere opmaak van het BRV wordt als departementaal project opgenomen, met de betrokkenheid van verschillende afdelingen van het departement en waar nodig ook van de collega’s van de agentschappen. De voorbereidingen inzake het uitvoeringsbesluit bij het Instrumentendecreet worden afgerond, en we werken de aanduiding van de Watergevoelige Openruimtegebieden af.

Een belangrijk thema is de ambitieuze doelstelling inzake bosuitbreiding. In samenwerking met ANB, VLM en INBO wordt een plan van aanpak uitgewerkt en uitgerold.

De Vlaamse Regering legt de nadruk op minder regeldruk, en meer innovatievriendelijke regelgeving ten dienste van een sterker investeringsklimaat. Verschillende initiatieven worden opgestart, waaronder de evaluatie van het omgevingsvergunningdecreet en de modernisering van de milieueffectenrapportage. Ook bouwen we verder aan een innovatieve omgevingshandhaving, zetten in op de vereenvoudiging en stroomlijning van subsidies en actualiseren we de milieuregelgeving.

We nemen onze verantwoordelijkheid inzake de uitvoering en coördinatie van het Vlaams Energie-en Klimaatplan 2021-2030 en het luchtplan 2030, en staan klaar om hetzelfde te doen voor het Vlaams Adaptatieplan 2021-2030 eens dat is goedgekeurd. We spelen ook in 2020 volop onze rol om het energiesysteem toekomstbestendig te maken. We ontwikkelen regelgeving en faciliteren maximaal om de energietransitie te versnellen.

Ten slotte wordt benadrukt dat het departement een open en innoverende organisatie wil zijn en een optimale dienstverlening wil garanderen. We schakelen ons in het netwerkmodel van de overheid en focussen ons daarbij op onze kerntaken.

De uitbraak en maatregelen ten gevolge van het coronavirus (COVID-19) hebben hun impact op de werking van het departement en de Vlaamse overheid in het algemeen. Deze gebeurtenissen bevestigen het bijzondere belang van gezondheid en leefomgeving en zullen hun doorwerking kennen in beleidsinzichten en -uitvoering. Tegelijk zal het departement Omgeving mee ten volle haar schouders zetten onder een vlotte economische en maatschappelijke relance.

3 MISSIE VAN HET DEPARTEMENT

Het departement vervult haar taken vanuit volgende missie:

We gaan voluit voor een kwaliteitsvolle leefomgeving met respect voor mens, dier en ecosysteem. We maken milieu-ecologische en ruimtelijke afwegingen en ontwikkelingskeuzes samen met en in het belang van de Vlaamse samenleving. We streven naar een duurzame omgang met diverse natuurlijke hulpbronnen in een koolstofarme, energiezuinige, klimaatintelligente samenleving. We realiseren een sterke band tussen ecologische, sociale en economische dimensies.

4 EEN WAARDENGEDREVEN ORGANISATIE

Om haar missie te realiseren, werkt het departement vanuit de 4 waarden van de Vlaamse overheid:

Openheid. We staan ten dienste van de maatschappij en we gaan uit van wat er leeft in de samenleving. We werken samen met alle betrokken actoren binnen en buiten de overheid en stellen onze gegevens (openbare), informatie, kennis en vaardigheden ten dienste van de maatschappij.

Daadkracht. We nemen met respect voor alle belanghebbenden weloverwogen beslissingen die we kordaat uitvoeren vanuit een maatschappelijk gedragen visie. We grijpen opportuniteiten en bieden robuuste oplossingen. We investeren voortdurend in innovatie en creativiteit. We kunnen fouten maken en leren hieruit.

360° vertrouwen. We gedragen ons deontologisch correct en stellen het algemeen belang centraal. We geven en verdienen vertrouwen. Kwaliteit is ons keurmerk. We zijn authentiek, duidelijk en geven het goede voorbeeld. We nemen en geven verantwoordelijkheid en schakelen ieders expertise in. We zijn gedeeld eigenaar van onze producten en diensten. We nemen onze individuele verantwoordelijkheid op binnen een netwerkorganisatie en we versterken elkaar. We komen onze (internationale) engagementen na en zijn een actieve en loyale partner. We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen.

Wendbaarheid. We detecteren tijdig de ontwikkelingen in de samenleving en spelen er actief op in. We bepalen onze dienstverlening proactief in functie van de noden, wensen en verwachtingen van de klanten en belanghebbenden. We zetten onze talenten flexibel in.

Aanvullend op deze 4 waarden, stelt het departement bijkomend volgende waarden voorop:

Duurzaamheidsreflex. Duurzame ontwikkeling is een centrale waarde bij de invulling van onze opdrachten en de interne werking van het departement. We verbinden de ecologische dimensie met de sociale en economische dimensie. We verwerven relevante kennis en ervaring om ons die duurzaamheidsreflex eigen te maken en keuzes in overeenstemming hiermee te maken. We scharen ons achter de 17 globale **duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen** (SDG's) van de Verenigde Naties die een universeel, geïntegreerd en ondeelbaar kader (met actieplan) vormen voor

¹ Voor verdere duiding over deze waarden van de Vlaamse overheid: <https://overheid.vlaanderen.be/de-vier-waarden-0>.

vrede, mensen, planeet, welvaart en partnerschap. Onder andere volgende SDG's zijn bij uitstek relevant voor ons departement:

- SDG 2: Beëindig honger, bereik voedselzekerheid en verbeterde voeding en promoot duurzame landbouw
- SDG 3: Verzeker een goede gezondheid en promoot welzijn voor alle leeftijden
- SDG 4: Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen
- SDG 6: Verzeker toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen
- SDG 7: Verzeker toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen
- SDG 8: Bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen
- SDG 9: Bouw veerkrachtige infrastructuur, bevorder inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleer innovatie
- SDG 11: Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam
- SDG 12: Verzeker duurzame consumptie- en productiepatronen
- SDG 13: Neem dringend actie om de klimaatverandering en haar impact te bestrijden
- SDG 15: Bescherm, herstel en bevorder het duurzaam gebruik van ecosystemen, beheer bossen duurzaam, bestrijd woestijnvorming en landdegradatie en draai het terug en roep het verlies aan biodiversiteit een halt toe
- SDG 16: Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en bouw op alle niveaus doeltreffende en verantwoordelijke en toegankelijke instellingen uit.

Verantwoordelijkheid vanuit gedeeld eigenaarschap. Samen met de werknemers formuleert het management duidelijk gedefinieerde opdrachten waarvoor we de volle verantwoordelijkheid nemen. Het geven en erkennen van verantwoordelijkheid en eigenaarschap aan teams en medewerkers bevordert de motivatie, de (persoonlijke) ontwikkeling en de kwaliteit van het proces en het eindproduct. Naast team- en individueel eigenaarschap, levert gedeeld eigenaarschap meerwaarde, verhoogde kwaliteit en draagvlak voor de producten en diensten op die we de maatschappij bieden. Gedeeld eigenaarschap is een basis voor een lerende organisatie, waarin afdelingen en medewerkers ruimte krijgen om hun expertise en vaardigheden verder te ontwikkelen, stimuleert collegialiteit en resulteert in tevreden werknemers. Voor ons departement vertaalt gedeeld eigenaarschap zich in het zoeken naar de juiste balans tussen individueel werken, eigenstandige teams en samenwerking over teams heen. Deze balans staat steeds in het teken van het oplossen van maatschappelijke uitdagingen. Onze organisatie- en overlegstructuur en werkprocessen stemmen we hierop af. We nemen onze verbindende, integrerende rol buiten én binnen ons departement ten volle op. We zijn een aantrekkelijke werkgever met een aangenaam arbeidsklimaat. Onze jobs worden gekenmerkt door sterke inhoud, perspectief, verantwoordelijkheid, autonomie en ontwikkelmogelijkheden. We voorzien een optimale combinatie tussen horizontale en verticale werking (een efficiënte mix van procesgerichte werking, flexibele (project)werking, netwerking, specialistische werking, functies, rollen). We investeren in een eigentijdse leiderschapsstijl die de verschillende rollen van leiderschap combineert: ondernemer, coach, manager, leider en adviseur. De leiderschapsstijl faciliteert kritisch-constructieve samenwerking en draagt bij tot een lerende en innoverende organisatie.

5 STRATEGISCHE KRACHTLIJNEN VAN HET DEPARTEMENT

Het departement heeft **vijf strategische krachtlijnen** als basis om de missie te realiseren.

1. WE ONTWIKKELEN EEN ONDERBOUWD EN MAATSCHAPPELIJK GEDRAGEN OMGEVINGSBELEID VERTREKKEND VANUIT INTERNATIONALE KADERS EN LANGETERMIJNVISIE

Als dynamische omgevingsexpert zetten we in op:

- een actieve bijdrage aan het tot stand komen van internationale kaders en de implementatie ervan en aan de aanpak van mondiale en grensoverschrijdende uitdagingen
- een omgevingsbeleid dat gebaseerd is op kennis en data. We zijn een kennisorganisatie (zie ook krachtlijn 3)
- een omgevingsbeleid dat gestalte krijgt vanuit een langetermijnvisie, met:
  - een betere benaderingen voor het beheer van ecosystemen en een toegenomen biodiversiteit
  - zorgvuldig en kwalitatief ruimtegebruik dat de ruimtelijke organisatie van Vlaanderen versterkt en waarbij tegelijkertijd de leefomgevingskwaliteit verbetert en de ruimte-inname afneemt. We wegen hiervoor de behoeften van verschillende maatschappelijke activiteiten evenwichtig tegen elkaar af. De verschillende maatschappelijke activiteiten krijgen een plaats, rekening houdend met de draagkracht van de omgeving, biodiversiteit, een duurzame ontwikkeling en een optimale leef- en omgevingskwaliteit, voor mens, dier en ecosysteem
  - een koolstofarme samenleving waarin de uitstoot van broeikasgassen fors vermindert en een verhoogde weerbaarheid van Vlaanderen tegen klimaatverandering, mede via een klimaatbestendige ruimtelijke inrichting
  - een efficiënt energieverbruik en de transitie naar een hernieuwbaar energiesysteem
  - een vergroening van de economie met een sterke band tussen ecologie en economie, accent op circulaire en korte cycli, verstandig gebruik van natuurlijke hulpbronnen en duurzaam handelen van alle actoren in de maatschappij als producent en/of consument
  - een gezonde leefomgeving waarin de milieukwaliteit globaal verbetert tot op een niveau waarbij mens en milieu op een duurzame wijze worden beschermd en waarbij een goede milieukwaliteit behouden blijft
  - een hoog niveau van dierenwelzijn
- de vertaling van onze langetermijnvisie in concrete doelstellingen, beleidsplannen en -kaders, routekaarten, maatregelen en acties
- de ontwikkeling van een mix van effectieve en efficiënte instrumenten
- het opnemen van onze eigen verantwoordelijkheid in de ontwikkeling en uitvoering van het omgevingsbeleid, in actieve samenwerking met andere overheden, burgers, bedrijven, het onderwijs en onderzoeksveld, het middenveld en alle maatschappelijke actoren

2. WE HEBBEN EFFECTIEVE INSTRUMENTEN DIE HET OMGEVINGSBELEID REALISEREN. WE VERBINDEN, OVERTUIGEN EN DEMONSTREREN, ONDER ANDERE VIA EEN GEÏNTEGREERDE, GEBIEDSGERICHTE EN PROJECTMATIGE AANPAK

Als verbindend departement realiseren we het omgevingsbeleid effectief door:

- een geïntegreerde, gebiedsgerichte en projectmatige aanpak die antwoorden aanreikt voor de maatschappelijke behoeften
- de ontwikkeling en uitvoering van een gedragen, geïntegreerd, slagkrachtig en toekomstgericht omgevingshandhavingsbeleid
- samenwerking en overleg met private en publieke betrokkenen in functie van gedeelde uitvoeringsagenda's, afsprakenkaders en convenanten, waarbij we ook nieuwe dynamieken in de samenleving ondersteunen en waarbij projecten elkaar versterken vanuit een (ruimtelijke) samenhang en conflicten bij de uitvoering worden voorkomen
- inzet van onze verbindende (onderhandelings-)vaardigheden
- draagvlakverbreding door samenwerking, doorwerking, educatie en sensibilisering voor de omgevingsthema's. Dit doen we structureel vanuit de eigen processen, door onze kennis- en vormingscentra, door onze inbreng in lokale en Vlaamse media en via debat. We verspreiden informatie via communicatie en campagnes. Met inzichten uit de gedragswetenschappen stimuleren we gewenste gedragsveranderingen

3. WE ZIJN HET VLAAMSE KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM VOOR OMGEVING

Als maatschappelijk relevante kennisorganisatie:

- bouwen we samen met onze partners beleidsrelevante wetenschappelijke kennis op die nodig is om een onderbouwd beleid in al zijn aspecten te kunnen voeren (inhoud, instrumentarium, handhaving, praktijken, gebieden, ...). We beheren deze kennis, passen ze toe en delen ze binnen ons departement, met onze partners en de maatschappij. We ontwikkelen en passen modellen en methodologische tools toe en we maken beleidsscenario's en prognoses
- zijn we een data-gedreven organisatie die het beleid baseert op feiten. We maken werk van gestructureerde en goed beheerde basisdata en dataplatformen van onze processen en producten. We gebruiken die data voor het ontwikkelen van beleidsindicatoren en voor monitoring, evaluatie en bijsturing van het beleid
- zijn we een organisatie die de processen zowel intern als extern maximaal digitaal opzet. We zijn een voortrekker in het bereiken van de doelstelling van Vlaanderen Radicaal Digitaal

4. WE ZIJN EEN BETROUWBARE EN EVIDENTE PARTNER IN EEN MAATSCHAPPELIJK EN BESTUURLIJK NETWERK VAN LOKAAL TOT INTERNATIONAAL NIVEAU

Als (pro)actieve speler:

- nemen we onze verantwoordelijkheid op tegenover de bevoegde ministers, het beleidsdomein, het managementcomité en het voorzitterscollege
- geven we samen met onze partners vorm aan het omgevingsbeleid en de uitvoering ervan
- nemen we initiatief voor, en zetten we in op een loyale en actieve participatie in intergewestelijke, grensoverschrijdende en internationale besluitvorming en samenwerking. We komen internationale verplichtingen na
- bouwen we partnerschappen op rondom beleidsontwikkeling, -uitvoering en –praktijken om te weten wat er leeft en in functie van wissel- en doorwerking
- leveren we kwalitatieve producten en diensten, waarin de expertise en creativiteit van onze medewerkers zich verbindt met maatschappelijke en politieke behoeften

5. WE ZIJN EEN OPEN, INNOVERENDE, LERENDE, AANTREKKELIJKE EN DOELGERICHTE ORGANISATIE

Als wendbare organisatie, gestoeld op vertrouwen:

- detecteren we de uitdagingen van onze medewerkers en organisatie en bieden met een blik op de toekomst een antwoord. We anticiperen hierop en we vertalen deze naar een strategisch personeels- en organisatiebeleid en efficiënte en effectieve beleids- en beheersinstrumenten
- stemmen we de structuur, cultuur, werkorganisatie, taken, middelen, personeelsinzet, processen, functies en competenties af op de inhoudelijke en organisatorische uitdagingen
- zorgen we voor een eigentijdse en aangename werkomgeving in samenspraak met de medewerkers, met aandacht voor welzijns- en diversiteitsbeleid
- zijn we een lerende netwerkorganisatie waarin medewerkers verantwoordelijkheid krijgen en nemen en samenwerken over afdelingsgrenzen

6 ORGANISATIEPRINCIPES EN -STRUCTUUR

1. ORGANISATIEPRINCIPES

Het departement past volgende leidende **organisatieprincipes**, die verder bouwen op de missie van het departement en één en ondeelbaar zijn met de waarden van het departement, toe op vlak van processen, structuur en werking:

- 1) In onze organisatie zetten we de inhoud en de klant centraal waardoor het departement als geheel op zijn sterkst staat. We opteren voor de cultuur en structuur van een netwerkorganisatie.
- 2) We kiezen voor duidelijke verantwoordelijkheid voor individuele medewerkers en teams in een vlakke organisatiestructuur.
- 3) We evolueren naar leiderschap gebaseerd op coaching en het bevorderen van verantwoordelijkheid en autonomie.
- 4) We delen kennis en werken samen binnen en buiten ons departement.

2. ORGANISATIESTRUCTUUR

De **structuur** van het departement staat **ten dienste van de inhoud en van het beleid** ('structure follows strategy') dat het departement wil realiseren. De structuur krijgt vorm op basis van een klantgerichte, efficiënte en wendbare werking. Vanuit deze invalshoek zijn de hoger geschetste opdrachten van het departement ondergebracht in drie organisatiepijlers en acht afdelingen.

Het regeerakkoord 2019-2024 en de beleidnota's van de bevoegde minister leggen (ondermeer) de klemtoon op het afstemmen van kerntaken, het verder optimalisering van activiteiten en werking, en een coherente afstemming van de beleidstaken inzake klimaat.

De **organisatiepijler 'Omgevingsstrategie'** ontwikkelt het omgevingsbeleid strategisch en proactief en positioneert het ten opzichte van internationale ontwikkelingen, binnen het eigen en met andere beleidsdomeinen, de bevoegde minister(s), de Vlaamse Regering en de maatschappij. Kennis is een belangrijke basis voor een onderbouwd strategisch omgevingsbeleid. Deze pijler bevat dan ook omgevingsonderzoek, -monitoring en -evaluatie waarbij de onderzoeksactiviteiten en onderzoeksmiddelen van het omgevingsdepartement worden gebundeld. De pijler staat garant voor het data- en informatiebeheer en voor de ondersteuning van en instrumenten voor een digitale maatschappij. Deze pijler bevat de activiteiten rond partnerschappen met besturen en maatschappelijke actoren. Tot slot dekt deze pijler het dierenwelzijn.

De **pijler 'Omgevingsbeleid voor ruimte en milieu'** verenigt de taken rond ruimte en milieu en geeft concrete uitvoering aan het omgevingsbeleid met aangepaste instrumenten. Binnen deze pijler wordt de beleidscyclus grotendeels afgedekt voor de materies ruimte en milieu. Over andere omgevingsthema's die elders binnen het departement (bv. pijler energie, klimaat en groene economie) of door andere entiteiten van het domein worden opgenomen, wordt een nauwe samenwerking en uitwisseling van inzichten gerealiseerd.

De pijler ‘Omgevingsbeleid voor energie, klimaat en groene economie’ ondersteunt de werking rond energie, klimaat en groene economie en omvat voor die thema’s, evenals voor luchtbeleid, de beleidsontwikkeling, de langetermijnplanning en de uitvoering.

3 organisatiepijlers en 8 afdelingen

Figuur: Opname inhoudelijke opdrachten vanuit 3 organisatiepijlers en 8 afdelingen

3. INZET VAN MEDEWERKERS EN MIDDELEN PER STRATEGISCHE KRACHTLIJN

Op 14 november 2019 had het departement 926 personeelsleden in dienst. De beschikbaarheid van deze personeelsleden bedroeg 834,09VTE. Hiervan kan 820,49 VTE toegewezen worden aan de strategische krachtlijnen van het departement. Naast de personeelsleden die we kunnen inzetten op onze kerntaken, hebben we een aantal personeelsleden ter ondersteuning van de kabinetten, de Hoge Raad voor het Handhavingsbeleid,...

Strategische krachtlijn	VTE (netto)	Budget
-------------------------	-------------	--------

1) We ontwikkelen een onderbouwd en maatschappelijk gedragen omgevingsbeleid vertrekkend vanuit internationale kaders en langetermijnvisie	173 (= 21%)	19.518.000 euro (= 8%) (= 14.117.000 euro apparaat en 5.402.000 euro beleid)
2) We hebben effectieve instrumenten die het omgevingsbeleid realiseren. We verbinden, overtuigen en demonstreren, onder andere via een geïntegreerde, gebiedsgerichte en projectmatige aanpak	342 (= 42%)	171.870.000 euro (=68%) (= 27.920.000 euro apparaat en 143.951.000 euro beleid)
3) We zijn het Vlaamse kennis- en expertisecentrum voor omgeving	112 (= 14%)	18.291.000 euro (= 7%) (= 9.149.000 euro apparaat en 9.142.000 euro beleid)
4) We zijn een betrouwbare en evidente partner in een maatschappelijk en bestuurlijk netwerk van lokaal tot internationaal niveau	76 (= 9%)	30.872.000 euro (= 12%) (= 6.595.000 euro apparaat en 24.278.000 euro beleid)
5) We zijn een open, innoverende, lerende, aantrekkelijke en doelgerichte organisatie	115 (= 14%)	12.447.000 euro (= 5%) (= 10.030.000 euro apparaat en 2.417.000 euro beleid)
Totaal	820	252.999.000 euro

////////////////////////////////////

7 RAPPORTERING 2019

Dit hoofdstuk beperkt zich tot de belangrijkste verwezenlijkingen. Een totaaloverzicht van de rapportering over 2019, inclusief budgetbenutting, is opgenomen in bijlage 7. In het totaal werd 85% van de doelstellingen gerealiseerd of zijn op schema. We voeren sommige jaardoelstellingen in een tijdspanne van meerdere jaren uit, wat uiteraard een impact heeft op de realisatiegraad. Ook omvat het ondernemingsplan onze reguliere werking en deze doelstellingen hebben vaak een permanent karakter. Een aantal realisaties werden over de legislatuur getild opdat de nieuwe Vlaamse Regering hierover een beslissing kan nemen. Voor 2,5% van de doelstellingen is bijsturing noodzakelijk. Daarnaast vertoont de uitvoering van 7,5% van de doelstellingen een kleine afwijking. Een beperkt aantal doelstellingen zijn stopgezet (1,25) of uitgesteld (3,43%).

DIERENWELZIJN

In 2019 namen we verschillende **regelgevende initiatieven** om het dierenwelzijn in Vlaanderen naar een hoger niveau te brengen. Zo pasten we de normen voor het houden van primaten en zeezoogdieren in dierentuinen aan aan de huidige wetenschappelijke en maatschappelijke inzichten. Daarnaast stelden we een zogenaamd “positieve lijst” van reptielen op, een lijst van soorten die vrij gehouden en verhandeld mogen worden.

Na een evaluatie van de bestaande regelgeving door de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn pasten we de erkenningsvoorwaarden voor honden- en kattenkwekerijen, dierenhandelszaken, dierenpensions en dierenasielen, en de voorwaarden voor de verhandeling van dieren aan. Tot slot maakten we een einde aan de uitzondering op het verbod op onverdoofd slachten voor kalveren, zodat ook deze dieren vanaf 1 januari 2020 steeds vooraf verdoofd zullen moeten worden.

Naast regelgevende initiatieven werd ook sterk ingezet op **communicatie en sensibilisatie**. Om de asielen een duwtje in de rug te geven en de adoptie van dieren te promoten, werd in samenwerking met Radio 2 een doorgedreven campagne gevoerd. De campagne “de perfecte klik” waarvan het concept en de copywriting in eigen huis werd uitgewerkt, was een schot in de roos. De campagne bracht via 7 beelden een perfecte match tussen een gecast baasje en een bijpassend huisdier. Bedoeling was dierenliefhebbers ertoe aan te zetten een asiëldier te kopen. Het departement werd genomineerd voor een communicatie award van Kortom. Eén van de beelden werd geselecteerd voor de shortlist van de internationale wedstrijd “Spotlight Photo Award”.

OMGEVINGSBELEID

Op Europees niveau werkten we in 2019 onder andere aan een insteek voor een aantal belangrijke transversale en globale dossiers, die van belang zijn voor omgevings- en klimaatdoelstellingen, zoals het Meerjarig Financieel Kader (MFK), sustainable finance, de strategie bio-economie, het actieplan tegen mondiale ontbossing en de raadsconclusies rond het mondiale Biodiversiteitsbeleid. Thematisch was de opvolging van volgende dossiers van belang: GLB, de uitstoot van voertuigen en de afronding van het Energiepakket (elektriciteitsmarkt). Op vlak van betere implementatie stonden de opvolging van REFIT-acties (o.a. strategische milieueffectbeoordeling en lucht), de tweede cyclus van de Environmental Implementation review (EIR) (publicatie van landenrapporten) met aandacht voor governance, het actieplan van de Europese Commissie inzake “Environmental Compliance Assurance” en de werkzaamheden van het IMPEL-netwerk centraal. Ook de OESO startte met de voorbereiding van een Environmental Policy Review van België. We legden contacten met andere EU-lidstaten voor samenwerking bij het behalen van de Vlaamse en Belgische energiedoelstellingen

Ook de **Europese en internationale dossiers** inzake klimaatbeleid volgden we in 2019 nauwgezet op, zoals de voorbereiding van de COP 25 in Madrid, de voorbereidingen naar aanloop van de Europese Raad van 12 december 2019 waar de Europese Raad zich verbond om tegen 2050 klimaatneutraliteit na te streven, de onderhandelingen binnen de Expert Group on Climate Change en het Climate Change Committee omtrent de specificiteiten van de gratis toewijzing van emissierechten voor vaste installaties voor de periode 2021-2030, de modaliteiten van het nog vorm te geven Europees Innovatiefonds..

We gaven in 2019 tijdig uitvoering aan de jaarlijkse financiële verplichtingen en engagementen die voortvloeien uit multilaterale milieu-, natuur- en energieverdragen en -afspraken. We droegen ook (verder) bij aan internationale klimaatfinanciering via verschillende kanalen.

We hebben verder ingezet op de optimalisering van Europese cofinanciering door een actieve betrokkenheid bij de vormgeving van toekomstige Vlaamse programma's (EFRO, ELFPO, Interreg). De inhoudelijke discussies over de nieuwe intergouvernementele Territoriale Agenda werden van dichtbij opgevolgd en hiervoor is een interdepartementale werkgroep opgezet. We rondde in 2019 als projectverantwoordelijke het INTERREG-project '2BCONNECT' af en als projectpartner het Horizon 2020 VitalNodes project.

Als gevolg van de strategie van het departement om actief op zoek te gaan naar Europees gesubsidieerde projecten is in de loop van 2019 het aantal projecten met Europese financiering sterk gestegen. Tevens moesten we gevolg geven aan het advies van de Vlaamse Adviescommissie Boekhoudkundige Normen (VABN) 2017/7 betreffende de behandeling van Europese subsidies. Daarom zijn we proactief gaan werken aan een inhoudelijk draaiboek met een bijhorend financieel addendum om de begrotings- en procesmatige behandeling van de betrokken financiële dossiers te kunnen sturen en monitoren. Hierdoor kunnen we een best practice aanbieden binnen de Vlaamse overheid.

We hebben in 2019 verder ingezet op het ontwikkelen en optimaliseren van het instrumentarium. Het **instrumentendecreet** werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering en wordt nu besproken in het Vlaams Parlement. De instrumentengids is reeds gelanceerd en geeft een inzicht in het gamma van bestaande grondgebonden en realisatiegerichte instrumenten. Parallel aan de besluitvorming over het instrumentendecreet, werd reeds gestart met de opmaak van een uitvoeringsbesluit.

Op het vlak van **externe veiligheid**, werd de bijwerking van het Handboek Risicoberekeningen gepubliceerd op 1 april 2019. Tevens werd een Handboek windturbines gepubliceerd op 11 april 2019, welke werd toegelicht op 23 mei 2019. Een volledig nieuw instrumentarium op vlak van externe veiligheid bij windturbines werd gepubliceerd op 1 oktober 2019. Er werd een studie afgerond met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen in nabijheid van Seveso-inrichtingen, ook een studie omtrent representatieve stoffen werd opgeleverd eind 2019. Tenslotte werd er een validatie-oefening "Vlaamse Selectiemethodiek voor procesinstallaties" opgestart.

Andere regelgevingsinitiatieven van de Vlaamse regering zijn ondermeer het BVR inzake de herziening of de opheffing van stedenbouwkundige voorschriften van algemene plannen van aanleg (APA), bijzondere plannen van aanleg (BPA) en gemeentelijke RUP's dat begin 2019 definitief werd goedgekeurd. We coördineerden het gehele regelgevingstraject van het **Verzameldecreet Omgeving, Natuur en Landbouw** dat 25 wetten en decreten wijzigde. Binnen het beleidsveld energie zorgden we mee voor de totstandkoming van het decreet digitale meters. Ook op het vlak van de milieuhygiëneregelgeving werden verschillende wetgevende initiatieven geïnitieerd en uitgevoerd

om deze actueel en aan de stand van de recente technieken te houden. Zo werd bijvoorbeeld de VLAREM-trein 2017 gepubliceerd op 26 september 2019. De VLAREM III-wijzigingen voor de omzetting van de BBT-conclusies voor grote stookinstallaties en voor de productie van organische bulkchemicaliën werden eveneens definitief goedgekeurd in 2019.

We voerden verschillende inhoudelijke verkenningen voor beleidsinnovatie in functie van de continue beleidsplanning voor ruimte en milieu en namen opnieuw stappen in financiële en fiscale aspecten van ruimtelijk beleid. Zo hebben we in 2019 een denktank gebiedsontwikkeling opgestart. Deze werkt onder meer mee aan de proeftuinen ontharding, de verkenningsopdracht transformatie verkavelingswijken en een onthardingsforum. De impulsprojecten in de originele vorm werden uitgesteld, maar er werd een eerste invulling aan gegeven via de projectoproep Proeftuinen Ontharding 2018 en 2019, wat een groot succes is gebleken

We ontwikkelen op projectmatige wijze een innovatief **omgevingshandhavingsbeleid**. We lanceerden een onderzoeksopdracht met oog op de ontwikkeling van een kader voor beleidslijnen en strategische prioriteiten, op basis van risicoanalyse, voor langetermijn (milieu)handhavingsprogrammatie, we hebben een conceptnota uitgewerkt en workshops georganiseerd rond compliance promotion en zullen dit concept verder introduceren in het handhavingsbeleid.

In 2019 werkten we aan de uitvoering van maatregelen vervat in het **Vlaams Adaptatieplan 2013-2020** en aan de voorbereiding van het Vlaams adaptatieplan 2021-2030.

We herwerkten de bestaande ontwerpen van **Vlaams Klimaatplan 2021-2030 en Energieplan 2021-2030**, op basis van het nieuwe Vlaams regeerakkoord 2019-2024 en de ontvangen adviezen en aanbevelingen van adviesorganen en het maatschappelijk middenveld. We integreerden beide plannen tot een Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP 2021-203) dat de Vlaamse Regering op 9 december 2019 definitief goedkeurde. Eind 2019 werd het plan, samen met de plannen van de andere entiteiten, aan de Europese Commissie genotificeerd. Ook werden vorderingen geboekt met het oog op het bereiken van een politiek akkoord omtrent de intra-Belgische verdeling van de klimaat- en energiedoelstellingen voor de periode 2021-2030.

Met betrekking tot de implementatie van maatregelen, garandeerden we de efficiënte werking en implementatie van het **EU ETS** (Europese broeikasgasemissiehandel) voor zowel vaste installaties als luchtvaartexploitanten. Ter voorbereiding van een nieuwe handelsperiode 2021-2030, keurde de Vlaamse Regering het besluit inzake de verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen voor vaste installaties voor de periode 2021-2030 definitief goed in 2019.

De Vlaamse Regering keurde eind 2019 de **Vlaams klimaatstrategie 2050** goed, die de langetermijndoelstelling van de Vlaamse Regering tegen 2050 zoals opgenomen in het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 nog verder aanscherpt, en het toekomstbeeld beschrijft voor de verschillende sectoren.

In 2019 werden diverse maatregelen gefinancierd vanuit het Vlaams Klimaatfonds.

Naast digitale meters zal ook **energieopslag** in het energiesysteem van morgen een belangrijke rol spelen. In 2018 en 2019 ondersteunden we 16 verschillende proefprojecten met batterijen. De bedoeling is om in de eerste fase te experimenteren en ervaringen op te doen en eventuele drempels die opduiken weg te werken.

We zetten in op een grote betrokkenheid van relevante **stakeholders**, zoals VREG, de netbeheerders, Flux50, VEA en andere relevante belanghebbenden uit de energiesector, bij de energietransitie. In 2019 werden de **stroomgroepen** Hernieuwbare energie, Energie-efficiëntie, Governance, Financiering en Flexibiliteit opnieuw geactiveerd. Per stroomgroep vonden er verschillende sessies plaats, waarbij bottom-up verschillende maatregelen en voorstellen werden verzameld voor het beleid van de komende vijf jaar.

We werkten in 2019 nauw samen met het Departement MOW bij de uitvoering van de **studie rond de uitrol van een systeem van wegneffing voor lichte voertuigen**. Dit resulteerde in twee samenvattende documenten (een technisch rapport en een niet-technisch rapport) en gedetailleerde onderzoeksrapporten, die ook ingaan op de impact op luchtkwaliteit en klimaat. We zetten ook stappen in de verankering van de aandacht voor klimaat en luchtkwaliteit binnen de werking van de 15 vervoerregio's.

We voerden we het Vlaamse actieplan '**Clean power for transport**' verder uit. De uitrol van de basislaadinfrastructuur van 5000 extra publieke laadpunten verliep zoals gepland. Een tweede call van het Europese BENEFIC-project werd afgerond. Op die manier werden in totaal 33 investeringsprojecten geselecteerd voor een Europese financiering van meer dan zeven miljoen euro. We sloten met alle indieners overeenkomsten. De uitvoering van de projecten werd gestart en een aantal projecten werd al afgerond. Vlaanderen speelde ook zijn rol in twee andere Europese projecten: e-MOPOLI en IDACS, waarin we partner zijn. De eigen CPT-call was aan zijn vierde editie toe. Opnieuw was er grote belangstelling; we selecteerden 16 projecten.

Samen met de lokale besturen in Antwerpen en Gent voerden we de **gebiedsgerichte luchtkwaliteitsplannen** uit en evalueerden we ze (NO₂ en PM in de regio Gent; lood in Hoboken). Op basis van de ervaringen in Antwerpen en de noden in Gent actualiseerden we het LEZ-decreet en -besluit. We werkten ook samen bij de verdere uitbouw van de databank met buitenlandse voertuiggegevens.

In ons streven naar een luchtkwaliteit die geen significante negatieve invloed heeft op de gezondheid van de burgers en ervoor zorgt dat de draagkracht van ecosystemen niet meer overschreden wordt, zetten we in 2019 stappen vooruit in de aanpak van **dieselfraude** (voorbereidend studiewerk en overleg met de betrokken actoren). Via *remote sensing* verzamelden we informatie over de reële uitstoot van schadelijke pollutanten van de wegvoertuigen op Vlaamse wegen.

Voor de aanpak van emissies door **houtverbranding** voeren we de Green Deal Huishoudelijke houtverbranding uit. We onderzochten in 2019 de mogelijkheden voor de uitfasering van oude toestellen en de beste beschikbare technieken voor nieuwe toestellen en retrofitting van oude toestellen.

Maatregelen voorzien in het **F-gasactieplan 2015-2020**, alsmede de opvolging van individuele bedrijven met een relevante **N₂O en F-gasuitstoot** werden in 2019 verder gezet.

Ook op beleidsvlak hebben we stappen gezet. Het eerder opgestelde ontwerp van CPT-visie brachten we zo veel mogelijk in in het Luchtplan en het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Zero-emissietransport is het ultieme doel. We coördineerden ook een derde sensibiliseringscampagne, waarin o.m. de uitgebreide zero-emissiepremie werd gepromoot. Eind 2019 werd in uitvoering van de Europese richtlijn 'Clean power for transport' gerapporteerd over de voortgang in Vlaanderen en werd het **Luchtplan 2030** definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering

EFFECTIEVE INSTRUMENTEN DIE HET OMGEVINGSBELEID REALISEREN

In samenwerking met betrokken actoren consolideerden we in 2018 het **uitvoeringsprogramma Gebiedsontwikkeling** met gebiedswerking gericht op 9 strategische gebieden: de Brusselse rand (incl.

luchthavenregio), de regio Antwerpen (incl. ENA), het Oost-Vlaams kerngebied, regio Kustzone, Centraal-Limburg, regio Zuid-West-Vlaanderen, en de gebieden langs de waterlopen van de Kleine Nete, de Demer en de Dender. In deze gebieden geeft de gebiedswerking zichtbare resultaten doordat actoren de krachten bundelen en investeringen op elkaar afstemmen via samenwerkingsakkoorden, gedeelde gebiedsprogramma's of het opstarten van gezamenlijke pilootprojecten.

In 2019 evolueerden we verder naar een beleidsdomeinoverschrijdende programmering van de beleidsuitvoering via de **gebiedswerking in de open ruimte**. Er werd gewerkt aan verschillende gebiedsprogramma's, waaronder die in de Dendervallei, de Leievallei en de Kleine Nete. Dit werk loopt verder de komende jaren. In 5 prioritaire gebieden werden de instrumenten van planvorming, landinrichting, natuurinrichting en ruilverkaveling ingezet. Daarnaast droegen we bij aan partnerinitiatieven en -projectwerking om de doelstellingen en principes van het omgevingsbeleid op terrein te realiseren via gebiedswerking. Niet in het minst hebben we in 2019 de **gebiedsgerichte samenwerking in de vervoerregio's** met hun regionale en internationale stedelijke knooppunten, geïntensifieerd. Het Departement Omgeving heeft zich in 2019 georganiseerd om in de vervoerregio's op een gebiedsgerichte wijze samen te werken, waaronder Antwerpen, Brusselse Rand en Aalst.

De grote infrastructuurtrajecten in Antwerpen en rond Brussel krijgen blijvende aandacht via de daartoe opgezette departementale projecten, Regio Antwerpen: **Toekomstverbond en Oosterweel** en het gebiedsprogramma **omgeving R0**. Hieraan gaven we volop uitvoering vanaf 2019.

In 2019 werd gestart met de eerste planprocessen in toepassing van de geïntegreerde aanpak, met sterke inzet op participatie van alle betrokkenen en zoeken naar draagvlak. Zo werden een tiental processen opgestart en enkele werden al volledig doorlopen, zoals het GRUP Aertssen. Verschillende **gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen** werden definitief goedgekeurd in 2019, zoals het GRUP 'Openruimtegebieden Beneden-Nete' en het GRUP Aardgasleiding Brakel-Haaltert. Definitieve vaststelling door de Vlaamse Regering werd bekomen voor onder andere de volgende GRUP's: omgeving militair domein Malle en Scheldepolders Hingene. Tevens werden verschillende GRUP's voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering, zoals het GRUP R4 knoop Wondelgem en R4 knoop Wachtebeke, GRUP Golfterrein Olen-Witbos, Demervallei en Kustpolders. In 2019 stelden we verder startnota's en scopingnota's op voor de volgende GRUP's: Rond Ronse en Kasteelpark de Merode, Agristo, Spaghettiknoop Antwerpen, Verbinding N70-E34 en Buisleidingstraat Antwerpen-Ruhrgebied, ... Lopende initiatieven op het vlak van golf en jeugdverblijven hebben we naar afronding gebracht in 2019. Zo werd het GRUP Golfterrein Witbos voorlopig vastgesteld door de Vlaamse Regering in mei 2019.

Specifiek voor **de T.OP-werking** blijven we de actieve samenwerking tussen verschillende partners op het terrein bevorderen en werken we gezamenlijk acties uit met het oog op realisatie. Voor het **T.OP-programma Kustzone** werd de samenwerking met VLM en ANB geconcretiseerd in een samenwerkingsakkoord met de VLM (januari 2019). Er werden cases afgerond inzake gelaagdheid, meer bepaald voor Westende, Blankenberge en Koksijde. De cases inzake integraal waterbeheer (traject van Oudlandpolder) lopen verder onder leiding van de gouverneur. De studie "Knooppunten, krimp en sterk fluctuerende dynamiek" werd gefinaliseerd begin 2019. Er werd ook werk gemaakt van een verlenging van het project en de eerste uitwerking van een programma voor 2020-2022 werd voorgelegd aan de stuurgroep. Dit wordt vastgelegd begin 2020.

Er wordt sinds 2019 ook volop medewerking verleend aan het Europees SARCC (Sustainable and Resilient Coastal Cities)-project ('Duurzame en Veerkrachtige Kuststeden'). Het project zoekt naar oplossingen om op een duurzame

wijze de kuststeden te beschermen tegen gevolgen van de stijgende zeespiegel. Het **complex project Kustvisie** loopt, eind 2019 - begin 2020 volgt een publieke raadpleging over de alternatievenonderzoeksnota.

In het **T.OP-programma Limburg** werd in 2019 het "Traject Bosbeek-Witbeek" opgestart door middel van een actorenoverleg om de scope van het onderzoek af te toetsen en zicht te krijgen op medefinanciering. De pilootprojecten Roosterbeek werden in 2019 mee opgenomen in het rollend meerjarenplan landinrichting. Tevens werd een opdracht omtrent de visualisatie van de waterstromen in de Wijers uitgevoerd. In het strategisch project "Kolenspoor" wordt een mobiliteitsstudie uitgevoerd. Het ontwikkelingsprogramma T.OP Limburg werd bijgewerkt in het voorjaar 2019.

De oproep **strategische projecten 2019** leverde 21 aanvragen op. Deze werden beoordeeld door een commissie, die besliste dat 6 aanvragen in aanmerking komen voor subsidie. Er werden ruim 40 schijven uitbetaald voor de lopende strategische projecten in 2019 en er worden momenteel 30 lopende strategische projecten opgevolgd met klemtoon op de ondersteuning van de prioritaire gebiedsprocessen en projecten. Er werden 2 verwervingssubsidies verleend. Er werden tevens 6 communicatie-initiatieven gehouden waaronder ook een leermoment met alle projecten.

Ook testten we in 2019 in vijf prioritaire gebieden **ruimtelijke strategieën voor uitdagingen rond onder meer ecosysteemdiensten, meerlaagse waterveiligheid en ruimtelijk rendement**. Onder andere in de Dender-, Demer- en Leievallei testen we de principes van meerlaagse waterveiligheid, in de Roosterbeek werken we via landinrichting aan de implementatie van ruimtelijke strategieën voor ecosysteemdiensten. Ondermeer in de Kustzone en regio Antwerpen werken we onder meer rond ruimtelijk rendement. We zullen de te herbestemmen signaalgebieden omzetten naar watergevoelige open ruimte gebieden.

We werkten verder aan de doeltreffendheid en de integratie van de **erkenningen** met betrekking tot het leefmilieu. Daarbij zetten we in op digitalisering van erkenningprocessen en –materie. In 2019 werd in de regelgeving voorzien dat de retributies automatisch geïnd zullen worden en de betaling ervan automatisch zal kunnen worden opgevolgd. Vanaf 1 januari 2020 start dit in de praktijk. De processen worden maximaal gedigitaliseerd. Zo wordt werk gemaakt van een applicatie die het mogelijk maakt erkenningen van rechtswege rechtstreeks toe kennen op basis van examenresultaten en het uiten van de wens tot erkenning waarbij de administratieve last van het departement (en de opleidingscentra) tot een minimum wordt beperkt.

KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM VOOR OMGEVING

Het departement heeft in 2019 belangrijke stappen gezet op het vlak van o.m. de innovatieve aanpak en de statistische kwaliteit van data-analyse, het afstemmen van onderzoeksopdrachten met andere entiteiten, beleidsdomeinen en bestuursniveaus, en het uitvoeren van beleidsevaluatieopdrachten. Een aantal voorbeelden wordt hierna meer in detail toegelicht.

In 2019 startten we een werkgroep voor onderzoekcoördinatie met de agentschappen van het beleidsdomein Omgeving en versterkten we onze inspanningen voor strategische afstemming met onder meer VITO, ILVO, VLAIO en het Team Vlaams Bouwmeester. Zo maakten we een **departementale onderzoeksagenda**, afgestemd met de agentschappen van het beleidsdomein Omgeving op.

In de loop van 2019 zijn tal van **studies opgeleverd** die het omgevingsbeleid onderbouwen. Het betreft onder meer een haalbaarheidsstudie doorrekening verkiezingsprogramma's en studies rond de monetarisering van 'urban sprawl', de gewijzigde rolverdeling in het kader van omgevingsbeleid, ruimtelijke transformaties, de import van

minerale grondstoffen, de monitoring van het Vlaams Adaptatieplan en de screening van subsidies in functie van ruimtelijke doelstellingen en heroriëntering subsidiebeleid. Voorts zijn tal van studies lopende, onder meer rond gezondheidsindicatoren binnen omgevingscontext, binnenklimaat, straling, ontwikkelingsmogelijkheden en knooppuntwaarde, verwevenheid wonen en werken, omgevingsdenken in de praktijk, Natural Capital Accounting en onderzoek ter onderbouwing van de Structuurvisie diepe ondergrond, het Luchtplan, het Energie- en Klimaatplan en het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

LABO RUIMTE legde zich in 2019 toe op het verder onderzoeken van de transitie in ruimte en mobiliteit: In de Gentse stadsregio vliegen we deze uitdaging aan vanuit de schaal van de regio en in de Antwerpse stadsregio, verkennen we hoe de noodzakelijke modal shift en transitie in mobiliteit in gang kan gezet worden vertrekkend vanuit de kleinste korrel van de straten en wijken. Hoe kan de modal shift daadwerkelijk doorgevoerd worden? De inzichten in de Gentse regio werden gaandeweg teruggekoppeld met een aantal cruciale stakeholders en zal verder afgerond worden in het eerste trimester van 2020. De verschillende deelonderzoeken op de Antwerpse regio worden gebundeld en geïllustreerd met een eindrapport eveneens in het eerste trimester van 2020. In oktober 2019 lanceerden we een verkennend onderzoek naar de transformatie van autogerichte, randstedelijke wijken in en rond Brussel, in nauw overleg met T.OP Noordrand, het gebiedsprogramma R0 en het Brussels Hoofdstedelijk gewest. Eveneens in oktober 2019 lanceerden we een onderzoek (metro-polis) naar toekomstscenario's die de wisselwerking tussen ruimtelijke knooppuntenbeleid en een vernieuw spoor-systeem onder de loep nemen.

We realiseerden een inhaalbeweging op het vlak van **beleidsevaluatie**. We voerden eigen evaluatieopdrachten uit onder andere met betrekking tot het instrument green deal en de randvoorwaarden erosie, en initieerden of volgden de **evaluatieopdrachten** uit de onderzoeksagenda op, onder meer rond de verordening toegankelijkheid, VITO referentietaken en planbatenheffing.

We volgden de uitvoering van de **VITO-referentietaken 2019** en de werking van het **Steunpunt Milieu en Gezondheid voor de uitvoering van het Vlaams Humaan Biomonitoringprogramma (VHBP)** van nabij op. In de loop van 2019 bereidden we de door de Vlaamse Regering gevraagde evaluatie van de VITO-referentietaken voor, samen met EWI en de andere entiteiten betrokken bij de VITO-referentietaken.

Via onderzoek, maar tevens via proces- en producthertekening investeren we ook in **innovatie**. Vandaar dat het departement elk jaar inzet op de ontwikkeling van enkele vernieuwende producten waardoor we de inhoudelijke expertise van het departement maximaal maatschappelijk inzetten. Enkele realisaties in 2019 zijn:

- Blauwdruk voor monitoring van koolstof in de bodem
- Erosie- en sedimentmodellering
- 3D geologisch model van Vlaanderen
- Portaal voor ruimtelijke verordenende plannen
- Monitoring kwaliteit lucht in woningen
- Monitoring van het omgevingsvergunningenregister
- Toepassen en actualiseren van beste beschikbare technieken

DIGITALISERING

Wat betreft kennisvergaring van structurele data bouwden we verder aan **digitale informatieplatformen**. We bouwden het DOV-platform (bodem- en ondergronddata), DSI-platform (ruimtelijke plannen),

(omgevings)vergunningenregister/woningpas en een informatieplatform rond omgeving en gezondheid (VHBM) informatica-technisch en inhoudelijk verder uit. We namen onder meer belangrijke stappen bij de monitoring van de omgevingsvergunningen van het omgevingsloket.

In 2019 communiceerden we, naar aanleiding van de Wereldbodemdag op 5 december 2019, de lopende onderzoeksprojecten rond erosie. Op 13 december 2019 werden binnen een algemene studiedag rond de Databank Ondergrond Vlaanderen ook aan specialisten nieuwe producten voorgesteld zoals het nieuwe 3D geologisch model van Vlaanderen (G3Dv3), de nieuwe bodemdatabank en de sedimentverkenner.

We verzekerden de verdere ontwikkeling van het **Omgevingsloket**. Zo blijven we als organisatie het voortouw nemen in de digitalisering. Kleinhandelsactiviteiten en vegetatiewijzigingen werden geïntegreerd sinds 15 januari 2019. Verbeteringen werden systematisch uitgevoerd op basis van feedback van de gebruikers. Eind 2019 volgde een volgende grote aanpassing aan het Omgevingsloket zodat zowel ANB als VLAIO kunnen optreden als vergunningverlenende overheid in het loket. Het vergunningenregister is geïntegreerd in de **Woningpas**. De analoge vergunningen worden sinds november 2019 ontsloten in de Woningpas. De Woningpas werd beloond op 5 december 2019 met de Agoria e-gov Award 'Gebruiksvriendelijkheid'. Dit is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen VEA, Wonen-Vlaanderen, Departement Omgeving en OVAM.

Op het vlak van ontwikkeling, productie en verspreiding van **statistieken** werkten we in 2019 nauw samen met de VSA. Zo werkten we actief mee aan de totstandkoming van het Vlaams Statistisch Programma 2020, de lijst met Vlaamse kernstatistieken en de uitwerking van kwaliteitsprotocollen.

PARTNERSCHAPPEN

Samen met de partners van het **Klimaatplan voor de Vlaamse overheid** werd in 2019 ingezet op verbetering van de datakwaliteit van de energieverbruiken (gebouwen, technische installaties en dienstvoertuigen) van de entiteiten van de Vlaamse overheid. Het voortgangsrapport met bijlagen (verbruiken 2017-acties 2018) werd goedgekeurd door de interdepartementale werkgroep, en evenals een nota met aanbevelingen ter bijsturing van het Klimaatplan voor de Vlaamse overheid en opmaak van nieuwe actieplannen voorgelegd aan de politieke stuurgroep.

In het kader van het **Vlaams Plan Duurzame en Innovatieve Overheidsopdrachten** leverden we in 2019 voor 76 dossiers ondersteuning bij duurzame overheidsopdrachten. Zo dragen we via overheidsaankopen bij aan de beleidsdoelstellingen m.b.t. omgeving en nemen we als Vlaamse overheid een voorbeeldrol op.

Ook binnen de eigen werking van het departement zetten we in op deze voorbeeldrol. Vanaf 2020 doen we dit door te gaan voor het label 'klimaatneutrale organisatie'. Eind 2019 bestelden we 21 elektrische dienstvoertuigen. Met de 2 elektrische voertuigen die we als departement al hadden, hebben we zo in 2020 een aandeel van ca. 15% zero-emissievoertuigen, wat een onmiddellijke en relevante impact zal hebben op onze CO₂-emissies.

Steden en gemeenten spelen een cruciale rol in de transitie naar een koolstofarme samenleving en een toekomstgericht energiesysteem. 269 van de 300 Vlaamse gemeenten ondertekenden het Burgemeestersconvenant en werken ondertussen lokale energieactieplannen uit. Via de koepsite www.burgemeestersconvenant.be ondersteunen we de steden en gemeenten inzake het Burgemeestersconvenant, zodat ze hun engagementen kunnen omzetten in effectieve maatregelen, nieuwe projecten en concrete resultaten. In 2019 boden we ook de gemeentelijke datasets inzake energieverbruiken en CO₂-emissies, vergaard in het kader van het Burgemeestersconvenant, aan als een open dataset. In oktober 2019 lanceerden we de nieuwe maatregelentool voor steden en gemeenten. De maatregelentool is een Exceltool waarmee een stad of gemeente voor een selectie van lokale maatregelen de impact op de CO₂-uitstoot op haar grondgebied kan doorrekenen.

In 2019 voerden we het **MOS-programma** duurzame scholen, straffe scholen verder uit, en bereidden we de uitrol van het vernieuwde MOS-programma voor ter ondersteuning van basis- en secundaire scholen. Voor het **Ecocampusprogramma en NME-programma** werd een nieuw 5-jarenprogramma uitgewerkt.

Een uitgebreide verslaggeving van de activiteiten i.k.v. het MOS-, Ecocampus en NME-programma inclusief opvolging van de indicatoren, wordt opgenomen in de respectievelijke jaarverslagen die aan de minister worden voorgelegd in het voorjaar van 2020.

Binnen de Ketenroadmap **Voedselverlies** 2015-2020 werkten we het voortgangsrapport 2018 en de tussentijdse evaluatie van de Ketenroadmap af (www.voedselverlies.be). We verzamelden de belangrijkste inzichten en de best beschikbare cijfers over **voedselverlies** bij Vlaamse huishoudens in het '[Dossier Voedselverlies en consumentengedrag bij Vlaamse huishoudens](#)'. Zo ondersteunen we beleidsmakers, actoren uit de agrovoedselketen, middenveldorganisaties en burgerinitiatieven om planmatig en doelgericht actie te ondernemen om voedselverlies bij de consumenten thuis te verminderen.

De **Atria lerende netwerken** en het corresponderende Yammernetwerk blijven belangrijk om de kennispartnerschappen die het omgevingsbeleid bij onze lokale partners verankeren, te versterken. Naast lokale, provinciale en thematische atria organiseerden we in 2019 voor de eerste keer atria voor mandatarissen. Dit initiatief werd door de deelnemers erg gesmaakt.

In 2019 bereidden we een **meerjarenprogramma ecologische ontsnippering** Vlaanderen voor, in samenwerking met de belangrijkste partners die werken aan de ecologische ontsnippering van gewestwegen in Vlaanderen (AWV, ANB en INBO). Het meerjarenprogramma is belangrijk om een betere afstemming naar prioritaire projecten tussen de partners te bewerkstelligen en om de transparantie tussen de partners te verhogen zodat budgetten tijdig voorzien kunnen worden.

Intussen zetten we verder in op het uitvoeren van geplande ontsnipperingsprojecten. De meest in het oog springende zijn het Ecoduct Konijnenpijp (N25) dat voltooid is en in 2020 officieel geopend zal worden, en de aanleg van een ecovallei (met fietspad) onder de N771 (vastgelegd in 2019, start van de werken in 2020).

Met het oog op het detecteren van leerpunten en het creëren van een groter draagvlak, zetten we ook verder in op het monitoren van ontsnipperingsprojecten.

EEN OPEN, INNOVERENDE ORGANISATIE

Welzijn en betrokkenheid zijn prioritair. Het jaaractieplan **welzijn en diversiteit** 2019 werd uitgevoerd en het plan voor 2020 werd opgemaakt. Onder meer het in kaart brengen van psychosociale risico's en de evaluatie en bijsturing van diverse acties om de ziekteafwezigheid terug te schroeven worden gepland.

In 2019 hebben we ook een grondige analyse van de **personeelstevredenheid** gerealiseerd en hebben we gerichte acties geformuleerd.

De uitvoering van het personeelsplan 2018-2020 verloopt zoals gepland. Het traject **functieclassificatie** hebben we afgerond: een voorlopige weging voor alle functies binnen het departement werd opgemaakt en overgemaakt aan het Agentschap voor Overheidspersoneel. We dragen hiermee bij aan de ontwikkeling van een modern belonings- en loopbaanbeleid voor de Vlaamse overheid.

We benaderen beleid en beheer integraal. Een optimale inzet van mensen en middelen en een **doelgericht financieel management** ondersteunen de organisatie-, beheers- en beleidsdoelstellingen. In 2019 waakten we er over dat de bewarende omzendbrief inzake de getemporeerde begrotingsuitvoering effectief werd uitgevoerd. We vertalen het regeerakkoord en de beleidsnota's in de begrotingsdecreten van het begrotingsjaar 2020 en faciliteren de vlotte opmaak van de nieuwe geïntegreerde beleids- en begrotingsdocumenten per begrotingsronde. De nieuwe VO-brede instructies inzake de ESR-aanrekening van subsidies werden in 2019 aan de hand van een overflowoefening correct verwerkt in de begrotingsdocumenten.

8 PLANNING 2020-2024, MET UITDIEPING 2020

We lichten de speerpunten voor de nieuwe legislatuur met een focus op deze voor 2020 toe. Een ruimer overzicht van onze activiteiten, inclusief een opdeling volgens VTE en budget per strategische krachtlijn, is beschikbaar in bijlage 1. We werken afdelingsoverschrijdend samen om alle strategische krachtlijnen te realiseren, met inzet van data en technologie.

De nieuwe Vlaamse Regering uit de ambitie om Vlaanderen als sterke topregio te positioneren, zodat de regio een referentie wordt in het Europa van de jaren twintig. Een sterke economie, ambitieuze klimaatdoelstellingen, waarbij de nadruk ligt op technologische innovatie, extra aandacht voor de open ruimte en bosuitbreiding, en een antwoord bieden aan de mobiliteitsdruk zijn belangrijke thema's die het Departement Omgeving opneemt binnen zijn werking.

De Vlaamse Regering wenst een slanke, moderne en krachtige overheid, met de klemtoon op professionele en geïntegreerde dienstverlening dichtbij burgers en bedrijven. Ze ziet de Vlaamse overheid als holding, Ten aanzien van de lokale besturen positioneert de Vlaamse overheid zich als kennispartner. De Vlaamse Regering stelt het nieuwe wetgevingsbeleid van minder regeldruk en meer innovatievriendelijke regelgeving ten dienste van een sterker investeringsklimaat in Vlaanderen.

De lokale en Vlaamse overheid gaan radicaal digitaal. Onze samenleving transformeert naar een data-economie. Het combineren van de juiste en volledige data is essentieel om doelstellingen van circulaire economie, multimodaal transport en klimaatadaptatie te realiseren. We willen evolueren naar een bewijsgebaseerde beleidsvoering, vraag en aanbod beter op elkaar afstemmen, en gericht handhaven. We zetten in 2020 dan ook resoluut in op de overstap van dossiergedreven naar datagedreven overheid en een digitaal vriendelijke en machine leesbare regelgeving.

STRATEGISCHE KRACHTLIJN 1: WE ONTWIKKELEN EEN ONDERBOUWD EN MAATSCHAPPELIJK GEDRAGEN OMGEVINGSBELEID VERTREKKEND VANUIT INTERNATIONALE KADERS EN LANGETERMIJNVISIE

1. INTERNATIONAAL BELEID

We blijven de opvolging van de belangrijke EU-dossiers verzekeren. De **Green Deal** van de nieuwe Commissie zet het brede strategisch programma voor de komende jaren uit voor de realisatie van milieudoelstellingen, de verhoogde klimaatdoelstellingen en de invulling van de duurzame doelstellingen. Het zet in op nieuwe of fors versterkte financieringsinstrumenten, die cruciaal zullen zijn voor het Vlaams beleid en de naleving van internationale verplichtingen, zoals het Just Transition Fund en de herziening van de energietaksrichtlijn. We zetten in op de agendasetting rond het voorstel voor, via wetgeving aan te nemen, **8ste Milieuactieprogramma** en de uitvoering van de **Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling**, die de toekomstige beleidslijnen uittekenen.

Op internationaal niveau zijn in 2020 vooral de intensieve voorbereiding van de **klimaatbesprekingen**, met de positie van de EU in het licht van mogelijke ambitieverhoging in 2020, alsook het nieuw strategisch plan voor mondiale **biodiversiteit** voor komende 10 jaar aan de orde. We verzekeren de deelname aan relevante intra-Belgische, Europese en internationale bijeenkomsten (met ministeriële deelname voor biodiversiteit en klimaat, ...). De andere

thematische multilaterale besprekingen worden aandachtig opgevolgd. De standpuntbepaling voor Vlaamse, intra-Belgische, EU-Raadsvergaderingen en multilaterale beslisorganen toetsen we af met kabinetten. Voor prioritaire dossiers bekijken we of het mogelijk is een BE piloot aan te stellen vanuit het departement. We optimaliseren de informatieverstrekking over en begeleiding van Europese processen. Voor enkele prioritaire dossiers zorgden we voor een Vlaamse SOIA-fiche met voorafgaande analyse van de impact. We zetten verder in op het werk van Regions4 en volgen de voorbereiding van de UNEA-5 sessie op.

We volgen EU-omzettingen systematisch op waardoor er minimale vertragingen optreden - dit verdient verdere prioritaire aandacht. We verzekeren procesopvolging over lopende (pre)inbreuken inzake omzetting en toepassing en rapporteerden met maandelijkse frequentie aan Buitenlandse zaken en via VOMER. We coördineren een pakketvergadering voor milieu-inbreuken/EIR als het DG Milieu daarvoor het initiatief neemt. In het kader van de OESO-review coördineren we de evaluatiemissie in België en de peer review binnen de WPEP. We werken verder mee aan een opgevaardeerde EIR-cyclus en de eventueel door de Commissie gelanceerde nieuwe reeks initiatieven rond compliance assurance acties (naast IMPEL).

2. OMGEVINGSBELEID

We zetten het proces van het **Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)** verder in 2020 om te kunnen landen met een definitief goedgekeurd BRV in 2021. De verdere opmaak van het BRV wordt als departementaal project gedefinieerd, met de betrokkenheid van verschillende afdelingen van het departement en entiteiten van het beleidsdomein en daarbuiten.

We kiezen voor een aanpak in 3 sporen, met onderlinge wisselwerking. Het eerste spoor is de uitwerking van Vlaamse operationele beleidskeuzes en actieprogramma's voor de bouwshift en de robuuste open ruimte. Dit is noodzakelijk om van start te kunnen gaan met het beleidsplansysteem in Vlaanderen. Het tweede spoor bevat de uitwerking van een interbestuurlijke aanpak in gebiedscoalities, welke vervolgens worden uitgerold in Vlaanderen. Een derde spoor bevat de uitwerking van de betrokkenheid van maatschappelijke actoren in het BRV-proces en het definiëren van een aantal quick wins, die de doelstellingen uit het BRV moeten concretiseren. Dit met het oog op het dynamiseren van het BRV-proces en het maatschappelijk engagement van verschillende actoren te capteren. Een goede aanzet werd alvast geleverd door de uitwerking van een maatregelenpakket ter uitvoering van de strategische visie, het uittekenen en in uitvoering brengen van het traject pilootprojecten BRV, en de lancering van een webtool ruimtelijk rendement.

We sluiten engagementen af met diverse partners, zowel binnen als buiten de Vlaamse overheid, om de principes uit de strategische visie mee uit te dragen en in samenhang uit te voeren. We hebben de Vlaamse Bouwagenda, naar analogie van Nederlands model, opgericht en voeren die nu uit. Hiermee beogen we een structurele samenwerking met de bouw- en vastgoedsector. Operationaliseren doen we ook door in te zetten op een verder sensibiliseren en faciliteren, waardoor lokale stakeholders geprikkeld worden om hier zelf mee aan de slag te gaan. De projectoproep proeftuinen BRV, pilootgemeenten BRV en de projectoproepen inzake ontharding zijn daar goede voorbeelden van.

Het **geluidsactieplan** voor de luchthaven Brussel-Nationaal kan in 2020 door de Vlaamse Regering worden goedgekeurd. Daarnaast krijgt ook de beleidsontwikkeling rond geluidsisolatie verder vorm. De lopende studieopdracht loopt af in 2020 en zal concrete beleidsvoorstellen en ondersteunende instrumenten opleveren. De

verschillende actieplannen zullen we de komende jaren, samen met de diverse betrokkenen, in uitvoering brengen en zo nodig bijsturen. In 2020 start een onderzoeksopdracht waarbij oplossingen worden gezocht voor de grootste knelpunten op het vlak van spoorverkeerslawaai, en waarbij gezocht zal worden naar oplossingen om de leefomgevingskwaliteit in stationsomgevingen te verhogen.

Nu het **instrumentendecreet** in behandeling is in het Vlaams Parlement, worden de voorbereidingen aan het uitvoeringsbesluit hervat. Wat betreft de regelgeving inzake **leegstaande en/of verwaarloosde bedrijfsruimtes**, starten we de evaluatie van het decreet op. We nemen daarbij de resolutie 1040 (2016-2017) in rekening. Tevens vereenvoudigen we de informatiestromen en zetten we in op een vernieuwd digitaal register met kwaliteitsvolle data en gemakkelijke raadpleegbaarheid voor lokale overheden. In deze context werken we ook mee aan een interbestuurlijke audit rond dit thema.

We heroriënteren het **departementaal stimulerings- en subsidiebeleid**. Door het vereenvoudigen en stroomlijnen van de financiële stromen, sterker gekoppeld aan de omgevingsdoelstellingen wordt het subsidieinstrumentarium een sterke pijler in de uitvoering van het omgevingsbeleid.

We geven uitvoering aan de codextrein via het aanduiden van delen van signaalgebieden als **Watergevoelig Openruimtegebied (WORG)**. De aan te duiden gebieden zijn gekend en de plan-MER is lopende.

We moderniseren, zoals voorzien in de beleidsnota, het instrument **milieueffectrapportage**. We verbeteren en vernieuwen milieueffectrapportage in Vlaanderen naar een gewaardeerd en gedragen instrument, om zo te komen tot een kwalitatieve besluitvorming en projecten, plannen en programma's, met grotere verantwoordelijkheid bij de erkende merdeskundigen. Conform de beleidsnota Omgeving, schaffen we de richtlijnenboeken af en initiëren we via het kenniscentrum een kwaliteitszorgsysteem om de kwaliteit en uniformiteit van de milieueffectbeoordeling te ondersteunen en om de actuele wetenschappelijke onderbouwingen en informatie beschikbaar te stellen.

Hinder pakken we aan door beslissingsondersteunende instrumenten (codes van goede praktijk, handleidingen, webtools) ter beschikking te stellen van belanghebbenden (lokale overheden). Ter voorkoming van geluidsoverlast van weg- en spoorverkeer in de nabijheid van geluidgevoelige gebieden (o.a. woonontwikkelingen) zijn afwegingskaders uitgewerkt en uitgetest. Vanaf 2020 zullen ze ingezet kunnen worden, al minstens in MER-dossiers. Om geurhinder op een meer uniforme manier aan te pakken wordt onderzocht of er een werkbaar beoordelingskader geur kan worden opgemaakt.

We maken in 2020 en verder regelgeving op binnen diverse beleidsthema's of -velden waar we verantwoordelijk over zijn en zoals dat is voorzien in de beleidsnota's omgeving, energie en dierenwelzijn, met inbegrip van handhaving. Er zal verder werk gemaakt worden van de actualisatie van de omgevingsreglementering. De milieuregelgeving wordt blijvend geactualiseerd op basis van BBT en BREF (Europese BBT). Wat betreft de omzetting van de Europese BBT-conclusies naar Vlaamse regelgeving, blijven we onverminderd streven naar een tijdige, volledige en juiste omzetting en toepassing van deze Europese regels. Het principe van "no gold plating" blijft gelden om ervoor te zorgen dat een hoog milieubeschermingsniveau en een gezonde economie hand in hand gaan. Met het oog op het behalen van omgevingsdoelstellingen, in het bijzonder verdere verbeteringen van water- en luchtkwaliteit, pakken we de bronnen van mogelijks onaanvaardbare hinder generiek aan via regelgeving en

specifiek via vergunningen. We wensen te onderzoeken waar en hoe VLAREM kan vereenvoudigd worden en of en hoe deze regelgeving ook kan afgestemd worden met de principes van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Ook maken we in 2020 verder werk van de vereenvoudiging van de ruimtelijke regelgeving.

Wat betreft het goedgekeurde **Luchtplan 2030** nemen we de komende jaren de coördinatie van de uitvoering op. We voorzien een tweejaarlijkse monitoring (2021 en 2023) en evalueren het Luchtplan in 2023 grondig met oog op mogelijke bijsturing. We rapporteren hierover aan de Europese Commissie. We pakken ook de luchtverontreiniging in hotspots aan, in het bijzonder in de zones Antwerpen, Gent en de rand rond Brussel. Gebiedsgerichte actieplannen worden hiertoe verder uitgevoerd en, waar nodig, worden nieuwe plannen opgesteld. In 2020 voeren we de actieplannen voor Gent en Hoboken verder uit en werken we een individuele overeenkomst uit met de haven en de stad Antwerpen onder de koepelovereenkomst die de Vlaamse Regering met de havens in 2019 afsloot.

Inzake de definitieve regeling **Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS)** nemen we het engagement verder op om het plan-MER-proces in goede banen te leiden en nemen we de coördinatie voor de opmaak en van de uitvoering van het PAS-programma verder op. Het Vlaams PAS-programma heeft als belangrijk doel bij te dragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) door planmatig en zonder de continuïteit van de vergunningsverlening in het gedrang te brengen, de uitstoot van stikstof terug te dringen zodanig dat het niveau van de stikstofdepositie op Speciale Beschermingszones (SBZ's) stelselmatig daalt. De grensligging van Nederlandse en Vlaamse Natura 2000-gebieden vraagt bijzondere aandacht en afspraken voor grensoverschrijdende bijdragen aan stikstofdepositie. Het departement Omgeving neemt inzake afstemming tussen Vlaanderen en Nederland, hierbij de coördinatierol op zich.

De basisprincipes en krachtlijnen voor een Vlaamse PAS, zoals beslist in 2016 door de Vlaamse Regering, worden herbekeken in het licht van de evolutie van de stikstofdepositie sindsdien en met de resultaten van de plan-MER. Prioritair hierbij is de evaluatie en bijsturing van de impact van de significantiekaders (vergunningenbeleid) en het flankerend beleid (landbouwbedrijven) op de stikstofuitstoot en depositie in de SBZ-H's, maar ook de uitwerking van een meer doorgedreven gebiedsgerichte benadering. Het Departement Omgeving bewaakt hierbij dat het definitieve PAS-programma coherent is met nieuwe relevante beleidsontwikkelingen en -evaluaties zoals evaluatie van het MAP6 (focusgebieden), evaluatie van het systeem van Nutriënt-emissierechten en de Vlaamse beleidskaders BRV (o.a. groene robuuste open ruimte). Het PAS-programma, een evenwichtige combinatie zijn van brongericht beleid (generiek en gebiedsgedifferentieerd), herstelbeleid en flankerend beleid wordt tevens geborgd via monitoring en (periodieke) bijsturing.

Voor de reductie van de impact van ammoniak op de luchtkwaliteit en op de Speciale Beschermingszones, wordt o.a. ingezet op een verdere verlaging van de uitstoot uit stallen en bemesting met dierlijke mest en kunstmest maar worden ook de mogelijkheden voor ruimtelijke differentiatie bekeken met oog op een duurzame afstemming met de omgeving.. Om de emissies van de **landbouw** te verminderen ontwikkelen we in 2020 een monitoringverplichting voor luchtwassers op stallen zodat deze goed onderhouden en opgevolgd worden en de vooropgestelde emissiereducties realiseren.

In 2020 zetten we verder in op het aanpakken van **emissiefraude** bij (voornamelijk diesel) voertuigen. We ronden het studiewerk af dat in dit kader is verricht en vertalen de conclusies in beleidsmaatregelen. Voor de uitwerking en implementatie hiervan werken we samen met de betrokken bestuursniveaus en overheidsdiensten, zowel op regionaal, federaal als Europees niveau. Concreet streven we op regionaal niveau een versterking van periodieke en wegwakantinspecties in de bestrijding van emissiefraude door voertuigeigenaars. We bekijken welke initiatieven we

vanuit Vlaanderen kunnen ontwikkelen om ons inzicht in verhoogde emissies van voertuigen bij werkelijk rijgedrag verder te versterken en deze inzichten om te zetten in een krachtvolle respons op deze problematiek. We bouwen hiervoor voort op de eerste ervaringen die zijn opgedaan met innovatieve *remote sensing*-metingen. Naast andere mogelijke meetstrategieën bekijken we hoe we in de toekomst dergelijke technieken optimaal kunnen inschakelen in de strijd tegen emissiefraude. Op federaal niveau ondersteunen we de versterking van de markttoezichtsbevoegdheden via de ontwikkeling van een efficiënt programma voor de uitvoering van conformiteitscontroles van recente voertuigmodellen in gebruik. We engageren ons om samen met Europese partners de Europese wetgeving inzake milieuprestaties van voertuigen te verbeteren door constructief bij te dragen aan de discussies over de noodzakelijke wetgeving voor nieuwe euronormen.

We werken ook mee aan de hervorming van de **groene verkeersfiscaliteit** zodat conform het regeerakkoord op een budgetneutrale wijze meer vervuulende wagens duurder worden en milieuvriendelijke wagens goedkoper. Tot slot realiseren we in samenwerking met de vervoerregio's een duurzame modal shift. We vestigen hierbij de aandacht voor lucht en klimaat in de actieplannen die tegen 2021 op maat van elke vervoerregio worden opgemaakt. We onderzoeken in 2020 ook de mogelijkheden om het toepassingsgebied van de lage emissiezones uit te breiden naar bromfietsen en moto's.

Inzake de aanpak van emissies door **houtverbranding** tekenen we in het kader van de Green Deal in 2020 de mogelijke pistes voor Vlaanderen uit en onderzoeken we de mogelijkheden voor de opmaak van een registratiesysteem. Daarnaast ontwikkelen we codes van goed praktijk voor de plaatsing van schouwmonden, ventilatietoeveropeningen en goed gebruik van toestellen en brengen we handvaten in kaart voor een betere installatie en onderhoud van houtkachels. Ook de mogelijkheid van filtering van binnenkomende lucht bekijken we. We zijn eveneens gestart met een traject dat finaal moet resulteren in een verbetering in de behandeling van klachten van houtrook. Hiertoe worden gemeenten en politiediensten bevestigd, en laten we rechtspraak en -leer over hinder en klachten als gevolg van huishoudelijke houtstook analyseren.

De **consument** vervult een essentiële schakel om de omslag te maken naar een groene en circulaire economie. We zetten daarom in 2020 verder in op een **milieuverantwoord voedingspatroon**. Vanuit het omgevingsbeleid dragen we bij aan de ontwikkeling van een geïntegreerd voedingsbeleid en de Voedseltop in samenwerking met het Departement Landbouw & Visserij. We versterken de link bij consumptie tussen milieu en gezondheid waarbij we een kader scheppen dat ook naar het onderwijs kan worden ingezet. De Europese ontwikkeling van een *farm to fork strategy* wordt een belangrijke factor in het voedingsbeleid en we volgen die sterk op en nemen daarbij een coördinerende rol op voor de omgevingsthema's. Vanuit gedragsinzichten brengen we de voedselomgeving in kaart en ontwikkelen we een aanpak om hierop in te grijpen. Daarnaast brengen we de voedselcultuur in kaart en zoeken we aanknopingspunten om de ervaringen rond gedragsinzichten en nudging in te zetten.

3. KLIMAATBELEID

In 2020 zal voor elke maatregel uit het **VEKP 2021-2030** worden aangeduid welke entiteit verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan, en zullen alle ministers, elk op hun terrein, de nodige acties ondernemen, zodat elk een bijdrage levert aan de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen. Het departement heeft een belangrijke opdracht inzake het energie- en klimaatbeleid. Het departement zorgt voor de beleidsvoorbereiding en de beleidsondersteuning, en werkt onder het directe gezag en onder de verantwoordelijkheid van de minister. Het klimaat- en energiebeleid

is een per definitie transversaal thema, dat sterk samenhangt met het internationale (omgevings)beleid. Het departement bewaakt de relevantie met andere omgevingsthema's, zoals lucht, ruimtegebruik, bodemgebruik, leefmilieu, mobiliteit, ea. Tegelijk is het financieringsluik van het klimaatbeleid van strategische belang voor de begroting van het beleidsdomein – en de Vlaamse begroting in zijn geheel.

We zullen vanuit onze kennis en competenties de andere beleidsdomeinen voor de cijfermatige onderbouwing ondersteunen. Tegen ten laatste eind 2020 zullen we tevens een afsprakenkader voor een volledig geïntegreerd en datagedreven energie- en klimaatbeleid uitwerken. Dit afsprakenkader bevat heldere procedures en een timing van de opeenvolgende stappen van de energie- en klimaatbeleidscyclus, evenals de rol van alle ministers, departementen en entiteiten hierin. Het afsprakenkader brengt ook in kaart hoe we stakeholders, experts, lokale overheden, innovators en voorlopers zullen betrekken. Op die manier krijgen al de betrokkenen helder zicht op hun rol in het proces en vermijden we parallelle consultaties of overlappende projecten. We betrekken de stakeholders dus zowel bij de beleidsvoorbereiding als bij de beleidsuitvoering. We scheppen hiervoor een kader dat wederzijdse engagementen mogelijk maakt. Ten slotte zal ook de rol van de onafhankelijke experts hierin vastgelegd worden.

We zullen voorbereidingen treffen met het oog op de jaarlijkse rapportering in de planperiode over de belangrijkste indicatoren van het Vlaams energie- en klimaatbeleid, en de tweejaarlijkse rapportering over de uitvoering en eventuele bijsturing van de maatregelen.

In 2020 zullen we de Vlaamse Klimaatstrategie 2050 verder bespreken met de verschillende belanghebbenden. We zullen het beleid voor de periode 2021-2030 afstemmen op deze langetermijnstrategie.

Het **ontwerp van het Vlaams Adaptatieplan 2021-2030** werd reeds voorgelegd aan de minister met oog op goedkeuring. We staan klaar om te starten met de uitvoering en de coördinatie hiervan. We werken samen met Vlaamse, Waalse, Brusselse en federale partners aan het BREL LIFE IP-voorstel voor de financiering van de implementatie van maatregelen uit het Vlaams Adaptatieplan 2021–2030. We onderzoeken de kosten en baten van adaptatie om het adaptatiebeleid te onderbouwen en verfijnen verder de indicatoren voor monitoring van het adaptatieplan. We volgen het Europees, internationaal en nationaal beleid rond klimaatadaptatie verder op, leveren hier een bijdrage aan en zorgen voor de doorvertaling naar het Vlaamse adaptatiebeleid.

4. ENERGIEBELEID

De netbeheerders kregen de bevoegdheid tot het voorkomen, detecteren, vaststellen en bestraffen van **energiefraude**. Vanuit het departement volgen we de jaarlijkse planning en rapportering en nemen we de nodige maatregelen om dat te faciliteren. Zo zullen we een regelgevend initiatief nemen om de inning van het onrechtmatig verkregen voordeel vlotter te laten verlopen en bekijken we met de sector op welke manier niet-aanmelding van PV beter kan worden gedetecteerd.

We spelen ook in 2020 volop onze rol om het **energiesysteem** toekomstbestendig te maken, uitdaging is te komen tot digitale, slimme en flexibele netwerken. De laagspanningsnetten lijken nu nog voldoende sterk gedimensioneerd te zijn voor de huidige vraag naar PV, warmtepompen en elektrische voertuigen. Weldra zal echter de keuze moeten worden gemaakt tussen de vroegtijdige versterking van bestaande netten of de tijdelijke (vrijwillige) beperking van de toegang door middel van meer flexibiliteit. We overleggen met Fluviu over de noodzakelijke investeringen in

400V-netten die zij zo spoedig mogelijk in kaart moeten brengen en waarvoor zij de vereiste investeringen moeten inplannen en uitvoeren.

Ook de hoogspanningsnetten hebben een belangrijke rol te spelen. Ventilus zorgt voor een robuust en toekomstgericht West-Vlaams elektriciteitsnet en transporteert hernieuwbare energie vanop de zee en op het land naar energiegebruikers. We faciliteren het netversterkende Ventilus-project door de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan volgens de geëigende werkwijze (met o.m. een onderzoek naar de verschillende redelijke alternatieven en een maatschappelijke kosten-batenanalyse).

Met de introductie van **digitale meters** versnelt ook de digitalisering van het energiesysteem in Vlaanderen. Het is cruciaal dat burgers en ondernemingen in Vlaanderen daarvan ook de vruchten plukken. We bekijken met beleidsvoorbereidend werk hoe dit verzekerd kan worden. Verdere rapportering over en planning rond de digitale meters is te vinden bij krachtlijn 2.

De energietransitie willen we versnellen door, conform de zogenaamde Europese EMD- en REDII-richtlijnen en de beleidsnota energie, een regelgevend en faciliterend kader te ontwikkelen voor **energiegemeenschappen**. Dit kader zal ervoor zorgen dat burgers, lokale overheden en ondernemingen actiever en collectiever optreden. Als volwaardige entiteiten moeten zij kunnen deelnemen aan activiteiten zoals financiering, productie, flexibilitateitsdiensten, energiedelen, energieopslag, energiediensten. Naast ecologische, economische en sociale doelstellingen, beogen we hiermee ook het draagvlak voor de energietransitie te versterken doordat de participanten in deze energiegemeenschappen hierdoor ook de voordelen van de transitie kunnen valoriseren. Het zal hierbij belangrijk zijn om de bestaande (proef)projecten te evalueren en in overleg te treden met alle betrokken stakeholders om de opties, doelstellingen, meerwaarde, governance, prioriteiten, *best practices*, scope, rechten en plichten, voorwaarden ... vast te leggen. Daarnaast zullen we de bestaande juridische, technische en economische drempels identificeren en een kader ontwikkelen dat deze gemeenschappen faciliteert door bijvoorbeeld ondersteunende instrumenten te voorzien. Tot slot zetten we in op het informeren, sensibiliseren en ontzorgen van initiatief- en deelnemers.

In het kader van Windkracht 2020 nemen we verder deel aan de windwerkgroep die de knelpunten en opportuniteiten voor onshore windenergie verder aanpakt. Er wordt een **Windplan 2025** opgemaakt, welke met oog op de realisatie van de ambitie om het geïnstalleerde vermogen te verhogen tot 2,5 GW tegen 2030. In het Windplan 2025 zullen we, in samenwerking met verschillende beleidsniveaus en betrokken actoren, bijkomende maatregelen uitwerken.

In het kader van het Burgemeesterconvenant stellen we vast dat de steden en gemeenten evenwel heel wat moeilijkheden ondervinden bij het omzetten en uitvoeren van de plannen in concrete acties. Het ontbreekt hen vaak aan technische expertise om deze projecten tot uitvoer te brengen. . In 2020 moet het expertisecentrum operationeel zijn dat de lokale besturen daarin beter moet ondersteunen.

In 2020 zorgen we voor de begeleiding en ondersteuning van het beleidsdomein MOW bij de kennisopbouw en continuïteit van het beleid en overdracht van (lopende) projecten inzake '**Clean Power for Transport**'. Daarnaast zullen we de CPT call 2020 richten op de verdere uitrol van semi publieke laadpalen, volgen we de uitrol van de basisinfrastructuur van 5000 publieke laadpunten verder op en voorzien we in een correcte omzetting van artikel 8 van de EPBD richtlijn."

STRATEGISCHE KRACHTLIJN 2: WE HEBBEN EFFECTIEVE INSTRUMENTEN DIE HET OMGEVINGSBELEID REALISEREN. WE VERBINDEN, OVERTUIGEN EN DEMONSTREREN, ONDER ANDERE VIA EEN GEÏNTEGREERDE, GEBIEDSGERICHTE EN PROJECTMATIGE AANPAK

1. DIERENWELZIJN

Voor het dierenwelzijn staan enkele grote projecten op stapel. De prioriteit ligt hierbij voornamelijk op de uitwerking van een Dierenwelzijnscode die de bestaande Dierenwelzijnswet zal vervangen, een structurele ondersteuning van de dierenasielen door het uitwerken van een subsidiëringssysteem, de digitalisering en de uniformisering van de werking van het team Dierenwelzijn, de organisatie van een rondetafel om het gebruik van proefdieren af te bouwen en de uitwerking van een dierenwelzijnslabel voor dierlijke producten.

In 2020 zal de focus in de eerste plaats liggen op het uitwerken van een vergoedingsstelsel voor pelsdierkwekers en houders van dieren voor de productie van foie gras door middel van dwangvoeding, rekening houdend met de Europese regelgeving, het wegwerken van onnodige belemmeringen voor de handel in assistentie-, politie- en legerhonden, de uitbreiding van de dierenwelzijnscontroles in slachthuizen en de benoeming van de leden van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn.

2. OMGEVINGSVERGUNNING

We verbinden en realiseren het omgevingsbeleid ook in deze nieuwe legislatuur effectief, met onze partners. Dit doen we onder andere verder door het instrument van de **omgevingsvergunning**. De reguliere werking omtrent het nemen van (ontwerp)beslissingen en het formuleren van relevante adviezen in het kader van de omgevingsvergunning blijft een absolute prioriteit.

In 2020 start een globale **evaluatie van de werking van het Omgevingsvergunningendecreet**, alsook een onderzoek naar een aanpassing van de Vlaamse en provinciale lijsten, en de indelingslijst, zodat projecten op het juiste niveau beslist worden, met als doel een wijziging van dit decreet en haar uitvoeringsbesluit.

De optimalisatie van de advisering (van lokale beleidsplannen) op het vlak van planning verloopt via de kwaliteitskamer 'lokale plannen'. De advisering van lokale ruimtelijke uitvoeringsplannen en planologische attesten gebeurt in functie van de beleidsprioriteit (voornamelijk ruimte-inname).

We werken in 2020 volop verder aan de evaluatie en optimalisatie van de advies- en beslissingsprocedures, mede in het kader van het subsidiariteitsprincipe. We nemen verdere stappen naar een evaluatie en heroriëntering van de advisering op dossierniveau, en werken verder aan het realiseren van een **geïntegreerd Vlaams advies**. Hier worden alle instrumenten verrat waarvoor een advisering gebeurt, zoals vergunningen, plannen en complexe projecten. Prioritaire dossiers zijn en blijven deze met een Vlaamse impact (voor het vergunningenluik betreffen dit deze van de Vlaamse lijst) en waarvoor de expertise op Vlaams niveau aanwezig is, zoals bv. op het vlak van (externe) veiligheid.

We hebben vertrouwen in bestuurskrachtige gemeenten en blijven verder inzetten op ontvoogding waarbij Vlaanderen zich opstelt als kennispartner. In samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur wordt

onderzocht hoe we in steden en gemeenten met een voldoende uitgebouwde bestuurskracht en efficiënte administratie, de Vlaamse overheid maximaal kunnen ontheffen van haar taken en hoe en voor welke elementen we binnen het kader van Europese regels beleidsvrijheid kunnen toekennen aan voldoende bestuurskrachtige steden en gemeenten.

We zetten in op **proactief en oplossingsgericht vooroverleg, bemiddeling** (o.a. VIP) en projectvergaderingen met de aanvrager om tot zo sterk en gedragen mogelijke dossiers te komen, met maximale (maatschappelijke) winsten. We zetten de VIP-werking ook in voor het begeleiden van projecten in samenwerking met VLAIO.

Conform de beleidsnota Omgeving 2019-2024 zal het instrument **erkenningen** worden geëvalueerd en herzien als ondersteunend instrument voor de diverse beleidsthema's en de rol van de overheid hierin. Een onderzoeksopdracht werd hiervoor geïnitieerd, namelijk met betrekking tot de participatieve ontwikkeling van een beleidsvoorstel inzake een alternatieve aanpak omtrent verlening en toezicht van de erkenningen leefmilieu, en zal zijn verdere doorwerking kennen in 2020, in een participatief traject met de belanghebbenden.

3. OMGEVINGSPLANNING

Inzake **complexe projecten** zetten we verder in op een verruiming van de proceswinsten. We organiseren netwerkmomenten met de procesverantwoordelijken van de lopende complexe projecten. We zetten de complexe projecten en het uitwerken van ontwikkelingsscenario's in de havens van Antwerpen (Extra containercapaciteit haven Antwerpen (ECA)) en Zeebrugge verder. Beide procedures zijn lopende. Voor Zeebrugge is er een definitief voorkeursbesluit. Voor ECA wordt dat begin 2020 verwacht.

We blijven verder inzetten op de inventarisatie van **leegstaande bedrijfsruimtes** in het kader van optimaal ruimtegebruik. We nemen daarbij stappen om onze instrumenten gebiedsgericht toe te passen, met het oog op het bekomen van een beter ruimtelijk rendement.

Het verbeteren van de gebruikerservaring is een permanent aandachtspunt bij de verdere ontwikkeling van het **Omgevingsloket**. In 2020 zal het Omgevingsloket en haar werking geëvalueerd worden met het oog een gebruiksvriendelijk Omgevingsloket doorheen het ganse vergunningentraject (inclusief beroepsprocedures bij DBRC). Dit geldt tevens voor het **DSI (digitaal uitwisselingsplatform voor RUP)**. Hierbij optimaliseren we de bestaande functionaliteiten, en maken we in samenspraak met gemeenten, werk van nieuwe functionaliteiten die het digitaal vergunnings- en planproces nog verder optimaliseren en transparanter maken. In 2019 was DSI 2.0 volop in ontwikkeling. De oplevering hiervan wordt voorzien in maart-april 2020. Alle functionaliteiten van DSI 1.0 worden ondervangen in DSI 2.0. Lange termijnvisies worden uitgewerkt in DSI 2.1 en DSI 2.2. Ondertussen werken we verder het langetermijnspoor voor de digitalisering van ruimtelijke planning uit.

We beoordelen en begeleiden **project- en plan-milieueffectrapporten en dossiers** in het kader van externe veiligheid. Een online tool om de efficiëntie van het selectieproces (QRA) van installaties met gevaarlijke stoffen van Hoge drempel Seveso-richtingen te verhogen voor de erkende VR-deskundigen wordt in 2020 gevalideerd.

We maken werk van de uitbouw van een kenniscentrum omtrent milieueffectrapportage en doen dit in eerste instantie door middel van de invoering van een actorenplatform rond milieueffectrapportage en het uitwerken van een (digitaal) kwaliteitszorgsysteem ter vervanging van de richtlijnenboeken.

In 2020 maken we werk van het onderzoeken van mogelijkheden tot het verankeren van milieuvorwaarden in ruimtelijke plannen, alsook van het actualiseren en toekomstbestendig maken van de typevoorschriften voor RUP's,

Rekening houdende met de ervaringen vanuit complexe projecten en de integratie van plan-mer's en ruimtelijke planningsprocessen werken we verder aan een verdere optimalisatie van de proces- en besluitvorming en streven er naar het bestaande instrumentarium modern en probleemoplossend in te zetten, . Uiteindelijk doel is een vereenvoudiging van het instrumentarium: een integratie, stroomlijning en digitalisering van de procedures inzake vergunnen, plannen en complexe projecten. We starten met een evaluatie van de huidige regelgeving aan de hand van concrete cases en ontwikkelen experimenteer-regelgeving waar nuttig en mogelijk.

De verschillende gebiedsprogramma's en de gebiedsgerichte samenwerking in de **vervoerregio's** zetten we onverminderd verder in 2020 en de komende jaren.

We blijven ook verder inzetten op een gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via **ruimtelijke uitvoeringsplannen**. Aandacht en focus gaat hierbij naar de beleidsprioriteiten (bos, open ruimte, bouwshift, infrastructuur en energie) en deze plannen komen op een participatieve manier tot stand. Tijdens de openbare onderzoeken over de voorlopig vastgestelde ontwerp-GRUP's organiseren we infomarkten. Daarnaast organiseren we participatiemomenten over de startnota's die door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd. De planprocessen voor de R0 en Ventilus worden geïntegreerd aangepakt. Conform de beleidsnota Energie 2019-2024 faciliteren we het netversterkende **Ventilus-project** door de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan volgens de geëigende werkwijze (met o.m. een onderzoek naar de verschillende redelijke alternatieven en een maatschappelijke kosten-batenanalyse). Omdat de onthaalcapaciteit van het hoogspanningsnet moet klaar zijn voordat de windmolens op zee kunnen aangesloten worden, zullen de planning en vergunning van dit project prioritair behandeld worden. Daarnaast gaat prioriteit naar het afronden van de opgestarte processen voor de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en de ontwikkeling van nieuwe terreinen in het **Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA)**. Zo kan het GRUP 'Ebema en omgeving', in april 2020 worden voorgelegd voor definitieve vaststelling door de Vlaamse Regering. Voor de aanleg van pijpleiding tussen Antwerpen en het Ruhrgebied wordt het planproces opgestart.

De grote **infrastructuurprojecten in Antwerpen en rond Brussel** blijven onder de aandacht. In functie van het gebiedsprogramma lopen een aantal studies of zijn andere studies gepland, zoals een studie "open ruimtenetwerk in en rond Brussel" i.s.m. BHG (Perspective.Brussels en Leefmilieu Brussel), ANB en OVAM en andere open ruimtepartners en een procesbegeleiding i.f.v. identificatie en acties m.b.t. strategische plekken i.f.v. ruimtelijk rendement en het verhogen van de leefomgevingskwaliteit. Voor het departementaal project m.b.t. de regio Antwerpen is overleg met relevante actoren opgestart en lopende in functie van de omgevingsvergunningen en globale ruimtelijk kwalitatieve opvolging van de regio. De opmaak van een gebiedsgericht programma Antwerpen is opgestart. Deze projecten lopen uiteraard onverminderd verder in de komende jaren.

Wat betreft de T.OP-werking werkt het **territoriaal ontwikkelingsprogramma Noordrand** momenteel aan zeven werven, waarvan twee in opstartfase. Voor de werf 1 Ex-Navo wordt een gewestelijk RUP voorbereid, en loopt een vergunningen traject voor het nieuwe hoofdkwartier van defensie; werf 5 Buda+ is in nauwe samenwerking met het strategisch project "Reconversie Vilvoorde-Machelen"; de werven 2 "Europese Boulevard", 3 "open ruimtenetwerk", en 4 "transit oriented development" zitten in de oriënterende visievormingsfase. Werf 6 Leuvensesteenweg wordt opgevolgd door de provincie en Perspective.brussels. Werf 7 Romeinsesteenweg/A12

werd samen met het (Brusselse) richtplan van aanleg Heizel in het najaar 2019 gestart. In het **complex project “Noordzuidverbinding”** liggen 4 toekomstbeelden op tafel. Die toekomstbeelden zijn verfijnd tot 7 alternatieven die in detail zullen onderzocht worden op hun effecten. In februari 2020 zal de alternatievenonderzoeksnota klaar zijn die de verschillende alternatieven en de onderzoeksmethodiek omschrijft. Ook het **complex project Op de Berg** loopt verder.

In uitvoering van de Beleidsnota Omgeving 2019-2024 verkennen we de toepasbaarheid van de T.OP-werking in bijkomende gebieden. Zo zullen we in 2020 een territoriaal ontwikkelingsprogramma opstarten voor het gebied van de Dender.

4. BOSUITBREIDING

We werken mee aan de realisatie van **bosuitbreiding**. De bossen zijn een belangrijke ‘sink’ die zorgt voor een verwijdering van CO₂ uit de atmosfeer. Hiertoe startten we onder andere met het werken aan een plan van aanpak inzake bosuitbreiding in samenwerking met ANB, VLM en INBO, dat een volle doorwerking moet kennen in 2020 en de volgende jaren. In 2020 zullen we concreet:

- bosuitbreiding opnemen als ruimtelijke beleidsdoelstelling binnen lopende en op te starten gebiedsontwikkelings- en geïntegreerde planningsprocessen.
- quick-wins inzake bosuitbreiding stimuleren in een aantal Vlaamse prioritaire voorbeeldprojecten en lokale bebossingsprojecten mee faciliteren.
- bosuitbreiding ook meenemen als een belangrijke component in het LULUCF-actieplan

Ook de realisatie van minstens vier Vlaamse parken wordt mee getrokken vanuit het departement in samenwerking met ANB. Een eerste stap in deze is de opmaak van objectieve criteria op maat van Vlaanderen om te komen tot parken waarbij natuurwaarden, recreatie en toerisme, landschap en erfgoedwaarden mekaar versterken. Daarnaast wordt werk gemaakt van de oprichting van landschapsparken.

5. OMGEVINGSHANDHAVING

We zetten verder in op een innovatieve, krachtvolle, afgestemde en gestroomlijnde bestuurlijke omgevingshandhaving. **Een goed handhavingsbeleid is een essentieel sluitstuk van een slagkrachtig omgevingsbeleid.** Goed bestuur vertaalt zich in duidelijke wetgeving die toepasbaar is, die leidt tot de bedoelde resultaten op het terrein en die doelmatig te handhaven is. We zetten hiertoe verder in op de systematische en structurele wisselwerking tussen handhavers en beleidsmakers. Zo kunnen we concrete handhavingservaringen delen en beleidsvoorstellen formuleren in functie van een verbeterde toepasbaarheid en handhaafbaarheid van (nieuwe) omgevingsregelgeving.

We bouwen verder aan **een volwaardige omgevingshandhaving**. Met het oog op de verdere integratie van het omgevingshandhavingsbeleid besteden we een studieopdracht ‘maximale afstemming/integratie van de handhavingsregelgevingen DABM en VCRO en van de strategische handhavingsprioriteiten, handhavingsprogramma’s en handhavingsrapporten Ruimte en Milieu’ uit. In 2020 starten we vanuit handhavingsuitvoering een aantal concrete proefprojecten op over gemengde feiten milieu, ruimte of onroerend

erfgoed. Tevens is van belang dat op basis van het geïntegreerd handhavingsrapport beleidsaanbevelingen worden geformuleerd.

We zetten **een innovatieve omgevingshandhaving** neer. We werken mee aan het ontwikkelen, implementeren en opvolgen van (nieuwe) internationale en Europese visies en strategieën m.b.t. het omgevingshandhavingsbeleid, waar het verbeteren van de naleving van bestaande Europese milieuregelgeving hoog op de agenda staat. We werken mee aan de concrete implementatie van het actieplan van de Europese Commissie inzake “Environmental Compliance Assurance” gericht op een geïntegreerde handhavingsaanpak (van sensibilisering over inspecties en monitoring tot sanctionering) en nemen actief deel aan het Europees IMPEL-netwerk. Voortbouwend op o.a. de inzichten en resultaten van 2019 van de studieopdracht over compliance promotion (nalevingsbevordering) werken we een beleidsvisie hierover uit. Na de eerste testcases voor de inzet van drones in 2019 verkennen we ook de inzet van innoverende technieken zoals satellieten. We verkennen de mogelijkheden en haalbaarheid inzake meer zelfcontrole en zelfevaluatie. We onderzoeken de interactie en synergiën tussen overheidstoezicht en private certificatie- en auditbureaus.

We werken verder aan het versterken van **een proactieve en risicogebaseerde omgevingshandhaving**. We ontwikkelen een methodologie voor risicoanalyse die een basis vormt voor het actualiseren en stroomlijnen van de beleidslijnen en prioriteiten voor handhaving ruimtelijke ordening en milieu, en voor het opstellen van een strategisch meerjarenhandhavingsprogramma. We geven prioriteit aan onvergunde activiteiten, activiteiten met de grootste risico's en schendingen met de grootste gevolgen voor de kwaliteit van ons leefmilieu, onze goede ruimtelijke ordening of de staat van ons onroerend erfgoed. We ontwikkelen een methodiek om niet-vergunde ingedeelde inrichtingen te identificeren. We onderzoeken waaruit een kader met criteria en voorwaarden, dat moet toelaten om te beslissen welke gerechtelijke uitspraken inzake ruimtelijke ordening voor ambtshalve uitvoering in aanmerking kunnen komen, kan bestaan. We dragen verder bij aan de optimalisatie van de samenwerking met het Agentschap Onroerend Erfgoed met extra aandacht voor het implementeren van een gezamenlijk dossieropvolgingssysteem en de afstemming tussen beleid en handhaving. We maken ook op het terrein meer werk van het bevorderen van de naleving van regelgeving zonder te moeten sanctioneren.

We zetten in op **een transparante en oplossingsgerichte omgevingshandhaving**. We brengen de handhavingsprogramma's (milieu, ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed) in de praktijk door een preventieve en herstelgerichte inzet van het handhavingsinstrumentarium op de vastgelegde prioriteiten. Het Vlaams Omgevingsinspectieplan vormt de basis voor onze proactieve handhaving waarbij we rekening houden met maatschappelijk relevante thema's. We beheren het permanentie- en responsstelsel milieuhygiëne, nemen een coördinerende rol op bij ernstige milieu-incidenten volgens het draaiboek milieu-incidenten en staan in voor het toepassen van het Milieuschadedecreet bij ernstige milieuschadegevallen. In 2019 werd het draaiboek milieu-incidenten meermaals toegepast. We implementeren het klachtenbeheersysteem dat in 2019 werd verfijnd en zetten zodoende in op een performante klachtenbehandeling.

We ondersteunen lokale besturen en andere (handhavings)actoren door het delen van kennis via advisering, door het geven van opleidingen over (nieuwe) regelgeving en de toepassing ervan in de praktijk, met bijzondere aandacht voor nieuwe handhavingsinstrumenten. Waar mogelijk stellen we controlevragenlijsten ter beschikking en verlenen we ondersteuning op het terrein. Voorts hebben Vlaamse en lokale overheden elk hun complementaire taak. We passen het subsidiariteitsprincipe toe en sporen lokale besturen aan om hun handhavende taken ook daadwerkelijk

op te nemen. We onderzoeken hoe we de middelen die hierdoor gegenereerd worden, kunnen toekennen aan het betrokken lokaal bestuur.

We verfijnen (verder) het bestuurlijk boetekader voor milieu en ruimtelijke ordening op basis van concrete praktijkervaring en breiden het boetekader voor onroerend erfgoed uit. De voordeelontneming draagt bij tot een gelijk speelveld en het vermijden van oneerlijke concurrentie. De bestuurlijke transactie biedt een performant systeem van beboeting om een 'lik op stuk'-beleid te voeren. We adviseren de minister inzake de beroepen tegen (weigeren van) bestuurlijke maatregelen.

We optimaliseren het bestuurlijk handhavingsinstrumentarium en stroomlijnen bestuurlijke handhavingprocedures en het handhavingbeleid. Bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving vullen elkaar daarbij aan zodat iedere schending een gepaste reactie krijgt. We nemen actief deel aan de expertisenetwerken van het Parket-Generaal. In overleg met het openbaar ministerie evalueren we de gemeenschappelijke omzendbrief COL 04/2019. Daarbij aansluitend maken we een overzicht van de categorieën van schendingen die in aanmerking komen voor bestuurlijke sanctiëring als aanvulling op de omzendbrief inzake de prioriteiten in strafrechtelijke vervolging van schending van het omgevingsrecht. We dragen bij aan de nieuwe Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan, zodat ook de politie haar rol in de handhaving van het omgevingsrecht kan blijven opnemen.

We investeren in **kwalitatief rapporteren over en evalueren van omgevingshandhaving**. We zetten hiertoe in op een betere en slimmere dataverzameling- en verwerking om zodoende gerichter te kunnen handhaven, korter op de bal te spelen voor beleidsevaluatie- en bijsturing, en om een gecoördineerde uitwisseling van gegevens mogelijk te maken. We ontwikkelen en implementeren een omgevingshandhavingmonitor die kwantitatieve en kwalitatieve informatie oplevert, en die toelaat inzicht te verwerven in de impact van handhaving en in hoe deze impact werd gerealiseerd.

We hevelen op korte termijn de uitvoerende taken van de **Vlaamse Hoge Handhavingsraad voor Ruimte en Milieu** over naar het Departement Omgeving dat ook de inhoudelijke afstemming en integratie van de handhavingsprioriteiten en de periodieke rapporteringstaken op zich neemt. We richten een forum voor handhavers op en verbeteren de handhaving van het omgevingsrecht door een integrerende en verbindende samenwerking op te zetten met alle betrokken actoren.

6. KLIMAATBELEID

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 omvat nieuwe maatregelen ter verdere reductie van de F-gas-, N₂O-, maar ook CH₄-uitstoot, die we in 2020 verder zullen uitwerken.

Met betrekking tot de implementatie van maatregelen, garandeerden we de efficiënte werking en implementatie van het **EU ETS** (Europese broeikasgasemissiehandel) voor zowel vaste installaties als luchtvaartexploitanten. De voorbereidingen m.b.t. de berekening van het aantal toe te wijzen emissierechten voor de handelsperiode 2021-2030 bereidden we via nieuwsbrieven, events en doelgroepenoverleg zorgvuldig voor. In 2020 zal – na evaluatie en goedkeuring door de Europese Commissie – over de definitieve hoeveelheden gratis toe te wijzen emissierechten aan de Vlaamse installaties worden beslist.

In 2020 optimaliseren we de werking van het **Vlaams Klimaatfonds**. We zetten het in om bij te dragen aan het realiseren van onze 2030-broeikasgasreductiedoelstelling, de financiering van de bouwshift en investeringen in natuur en bos als klimaatbuffers. We zorgen dat hier steeds gewerkt wordt volgens het principe van cofinanciering,

zoals dat ook bij vele Europese fondsen het geval is. Dat betekent dat integrale financiering vanuit het Vlaams Klimaatfonds niet mag en gedeeltelijke financiering met private middelen of andere overheidsmiddelen vereist is. We streven hierbij naar een maximaal hefboomeffect. We werken innovatieve financieringsinstrumenten uit (rollende fondsen, gemengde financiering ...) voor de stimulering van private investeringen. Het Vlaams Klimaatfonds kan hiervoor als cofinanciering ingezet worden.

7. ENERGIEBELEID

Voor het toekomstig energiesysteem is de **digitale meter** een cruciale bouwsteen. Een efficiënt beheer van het toekomstige energiesysteem noodzaakt een verdere digitalisering, want het vraagt een veelomvattende set data. We coördineren de uitrol van digitale meters (gestart in juli 2019) en zullen de uitrol verder opvolgen, evalueren en bijsturen indien nodig. Deze legislatuur zetten we in op een versnelling van de uitrol. We nemen hiertoe de nodige initiatieven. We vergroten het draagvlak voor de digitale meter onder meer door het voorzien van voldoende informatie over de (technische) eigenschappen en mogelijkheden en over de voortgang van de uitrol zelf. We stimuleren de ontwikkeling en het gebruik van toepassingen die slim gebruik van de digitale meter mogelijk maken.

Voor de opvolging van de onderhoudsplicht en de verduurzaming van de verwarming van de gebouwen ontwikkelen we een **databank met informatie over de gebruikte hoofdverwarming per gebouw**. De databank zal verder worden ontsloten via de woningpas.

Er is nood aan de uitwerking van een regelgevend kader voor energieopslag, aangezien dit een nieuw concept is en het marktkader bijgevolg onbestaande is. Onderzoek en ontwikkeling zijn aangewezen voor de verdere ontwikkeling van kleinschalige opslagtechnologieën en EV's beter te integreren in het energienet, nieuwe types van batterijen zoals lood-kristal- of zoutbatterijen, netontlasting, gerichte demonstratie, gebruik van batterijen binnen ESCO-services, (brand)veiligheidsaspecten, korte en lange termijn opslag ... Daarnaast komen ook verschillende niveaus en schalen aan bod, zoals residentieel, wijkniveau, bedrijven en KMO's, coöperaties. Ook in 2020 is 1,2 miljoen euro vrijgemaakt voor nieuwe projecten. Daarmee zullen we een algemeen subsidiekader instellen. In 2019 werd er een **premieregeling voor thuisbatterijen** ingevoerd, waarmee de aankoop of leasing van een thuisbatterij werd gestimuleerd. In 2020 zullen we deze premieregeling evalueren.

We evalueren de **softwaretool "De Dynamische Energieatlas"** (DEA) van 2016 en bekijken of en op welke manier deze verder kan uitbreiden op basis van de huidige en toekomstige technologische, milieutechnische en ruimtelijke trends (bv. retrofit wind, nieuwe radartechnologieën) of beleidsopties. We focussen op windenergie. We doen dit in samenwerking met het VEA. De tool kan voor alle beleidsniveaus een belangrijk ondersteunend instrument zijn voor de opmaak van het Windplan 2025.

STRATEGISCHE KRACHTLIJN 3: WE ZIJN HET VLAAMSE KENNIS- EN EXPERTISECENTRUM VOOR OMGEVING

Het Departement Omgeving bouwt samen met zijn partners beleidsrelevante wetenschappelijke kennis en **expertise** op om het omgevingsbeleid te onderbouwen. Dit omvat een geheel van monitoring (dataverzameling), studies in het kader van beleidsvoorbereiding en –evaluatie, wetenschappelijk onderzoek, en ontwikkeling van innovatieve producten en systemen.

1. ONDERZOEK

Het departement zal in de periode 2020-2024 de capaciteit verder versterken om via performante studies de strategische beleidskeuzes te onderbouwen. Een aantal interne taken m.b.t. beleidsondersteunende studies zullen worden samengebracht in het departement, dat ook verder aansluiting zoekt met relevante kenniscentra. De bestaande analysecapaciteit en rekentools worden in de periode 2020-2024 op een meer doelgerichte wijze ingezet, o.m. door deze te koppelen aan de socio-economische analyses van Statistiek Vlaanderen.

We bereidden de departementale **onderzoeksagenda 2020** intern intensief voor via de kwaliteitskamer onderzoek en thematische werksessies, en stemden deze af met het beleid. Het betreft een programma van 41 effectieve en 14 reserve onderzoeks- en evaluatieopdrachten die in de loop van 2020 in bestekken zullen worden vertaald en worden uitbesteed.

We nemen stap voor stap initiatieven voor **strategische afstemming van de onderzoeksprogrammatie** met de relevante Vlaamse partners binnen en buiten het beleidsdomein Omgeving. Het departement zal in de periode 2020-2024 een trekkersrol opnemen binnen het netwerk dat de aanwezige expertise van het omgevingsdomein inzake monitoring, beleidsvoorbereidende en –evaluerende studies en onderzoek bundelt. Dit netwerk maakt werk van een geïntegreerde benadering voor omgevingsonderzoek en bijbehorende data-analyse. We willen de onderzoeksvragen en -agenda's van het beleidsdomein Omgeving onderling afstemmen, in overleg met de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en externe onderzoeksinstellingen, en een bundeling en efficiënt gebruik van middelen nastreven.

We startten in het najaar 2019 een traject voor het bepalen van een **langetermijnvisie voor de departementale onderzoeksagenda**. Bedoeling is de onderzoeksfocus te bepalen in vier segmenten: indicatoren, dataopbouw en modellen; beleidsonderzoek en analyses; toekomstonderzoek, verkenningen en prognoses; beleidsevaluatie. In 2020 willen we de centrale onderzoeksthema's van het Departement Omgeving bepalen en daarrond langlopende samenwerkingsverbanden uitbouwen. We willen een platform voor omgevingsonderzoek organiseren om tot een betere afstemming te komen binnen het omgevingsdomein. De inzichten van deze lange termijnvisie kunnen inspirerend zijn voor een gelijkaardig initiatief op het beleidsdomein niveau.

In 2020 zal LABO RUIJTE het onderzoek op de Gentse regio afwerken en de kennis uit dit onderzoek uitdragen naar o.m. stakeholders in de vervoerregio Gent. Het verkennend onderzoek in de Brusselse rand zal een zeer intensief overlegproces vragen met het Brussels Hoofdstedelijk gewest met als doel om een atlas op te maken die het dagelijks functioneren van deze perifere zone in kaart brengt, samen met een aantal sleutelkwesties voor de transformatie van dit gebied. LABO RUIJTE metro-polis zal sterk inzetten op een open en constructieve samenwerking met de nodige mobiliteitsactoren (in het veld van spoorvervoer) binnen een vertrouwelijke context. Het onderzoek zal omzichtig, maar constructief omgaan met verschillende gevoeligheden en zet hiertoe ontwerpend onderzoek in. De projecten Energiewijken krijgen een verdere uitwerking in een oproep naar projecten en het aanstellen van experts voor begeleiding van de projecten.

In het voorjaar van 2020 organiseert LABO RUIJTE het lanceringsevent voor het 'langverwachte' zakboekje Kust&Klimaat. Tenslotte zal LABO RUIJTE in 2020 een eerste opdracht lanceren aan de hand van een ontwerpend onderzoek dat koppelkansen richting oplossingen voor de droogteproblematiek inzichtelijk moet maken.

We zetten verder in op de uitbouw van de **kenniscentra** van de uitvoeringsgerichte aspecten van het departement, zoals op het vlak van vergunningen, planning, BBT/BREF, erkenningen, leegstand, milieueffectbeoordeling, externe

veiligheid en gebiedswerking. We gebruiken onze uitvoeringsgerichte (terrein)kennis om intensief bij te dragen aan onderzoeken die relevant zijn voor onze thema's. We initiëren, coördineren en volgen beleidsrelevante onderzoeksprojecten, BBT- en andere kennisstudies, op. Op basis van thematische kennis over de verschillende omgevingsthema's formuleren we standpunten en interpretaties van de omgevingsreglementering, werken we handleidingen, leidraden, richtlijnen en codes van goede praktijk uit en organiseren we of leveren we een bijdrage aan studiedagen en opleidingen.

In het kader van nieuwe ontwikkelingen op het vlak van digitale communicatie zorgen we voor een proactieve technische en wetenschappelijke **kennisopbouw rond 5G** ter ondersteuning van gezond en coherent beleid. We zorgen voor kennisopbouw omtrent **gedragsinzichten** m.b.t. woonplaatskeuze. Tevens ondersteunen we beleidsdoelen met onderzoek naar **ruimtelijk rendement** en **transformaties**.

2. MONITORING

Begin februari 2020 zullen we de resultaten van de vierde cyclus (2016-2020) van het Vlaams **Humaan Biomonitoringprogramma (VHBM)** communiceren en starten we het traject voor de beleidsvertaling ervan.

Digitale informatieplatformen worden ook in 2020 verder ontwikkeld. Oa. door de monitoring van de omgevingsvergunningen van het omgevingsloketkan in 2020 verder gebruikt worden voor het beroepenkader en de handhavingsmonitor.

Op het vlak van **monitoring** realiseerden we een nieuwe bevraging ten behoeve van het Monitoringsysteem Duurzaam Oppervlaktedelfstoffenbeleid dat voor het jaar 2018 de inzet van minerale grondstoffen kwantificeert en hun herkomst in kaart brengt, een monitoringstrategie voor het klimaatadaptieplan, een aanzet van monitoring op het omgevingsloket en updaten we heel wat reguliere indicatoren (ruimtebeslag, landgebruik, ROP, ...).

Via de lange termijnvisie onderzoek werken we onze **monitoringstrategie** in 2020 verder uit. In 2020 starten we ook met een nieuw **Ruimterapport** dat uiteindelijk moet verschijnen in december 2021.

De opgeleverde studies zijn beschikbaar op de website van het Departement Omgeving. De ontsluiting van de onderzoeksresultaten naar belanghebbenden en doelgroepen is een continu aandachtspunt. We verzorgen samen met de onderzoekers publicaties en presentaties, en ontsluiten de resultaten via de verder **te ontwikkelen website van het Departement Omgeving** met doorverwijzingen naar het **FRIS Onderzoekspitaal** en thematische dataplatformen zoals de Databank Ondergrond Vlaanderen, de Ruimtemonitor Vlaanderen en de website van het steunpunt Milieu en Gezondheid.

We starten **samenwerkingsverbanden** op of zetten deze verder met onder meer de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA), het Federaal Planbureau, de FOD Economie, het FANC en de NIRAS. We versterken de samenwerking met internationale en buitenlandse partners, onder meer het Europees Milieu Agentschap, het ESPON², het Nederlands Planbureau voor de Leefomgeving en de Nederlandse organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO).

² European Spatial Planning Observation Network, <https://www.espon.eu/>

We blijven in 2020 actief meewerken om uitvoering te geven aan de decretale coördinatieopdrachten van de VSA en van het ambtelijk coördinatiecomité Vlaamse openbare statistieken (CVOS). Bijzondere aandacht gaat naar de implementatie van de kwaliteitsprotocols in het eigen statistisch productieproces.

In 2020 nemen we verdere initiatieven om de in Vlaanderen en België ontbrekende expertise uit het buitenland te betrekken. Dit is belangrijk m.b.t. de evaluatie van diepe geothermieprojecten in Vlaanderen.

Na het afronden van de evaluatie bezorgen we het ontwerp beheersreglement VITO-referentietaken 2021-2023 begin juni 2020 aan de bevoegde minister. Zodra dit beheersreglement in de loop van 2020 door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd, zorgen we voor een vlotte doorstart of bijsturing van de lopende VITO-referentietaken. Voor het verderzetten van het VHBP na 2020 bereiden we een beleidsdomein-brede '**kennishub omgeving en gezondheid**' voor samen met VMM, INBO en OVAM en starten de gesprekken met EWI en AZG. Tegen eind 2020 officialiseren we dit via een samenwerkingsoverkomst tussen alle betrokken partijen.

We nemen **als kennis- en expertisecentrum deel aan onderzoeks- en kennisdelingsactiviteiten** binnen internationale projecten en netwerken zoals HBM4EU³, GeoERA⁴ en GSP/INSII⁵. Via de deelname aan deze internationale projecten en samenwerkingsverbanden zetten we Vlaanderen op de Europese en internationale kaart. We verzilveren de eigen inzet en de unieke Vlaamse samenwerking tussen wetenschap en beleid op vlak van omgeving en gezondheid, territoriale thema's, ruimte, bodem, grondstoffen en geologie.

In **2020** geven we het Horizon Europe **Partnership for Risk Assessment of Chemical Substances** (PARC) mee vorm en zorgen we voor een sterke Vlaamse deelname van het beleidsdomein in samenwerking met kennis- en onderzoeksinstituten. Zo kunnen we de Vlaamse expertise inzake omgeving en gezondheid maximaal Europees verankeren zowel op vlak van onderzoek als risico-inschatting en -management. Als partner binnen het ERA-NET on Applied Geosciences (GeoERA) voeren we samen met de geologische diensten van België en van andere Europese lidstaten vanaf midden 2018 een grensoverschrijdend geologisch onderzoeksproject uit in een complex geologisch gebied. We nemen actief deel aan ESPON, het Europese territoriale onderzoeksprogramma dat beleidsontwikkeling ondersteunt ter bevordering van territoriale cohesie en een gelijke ontwikkeling van het Europees grondgebied. Via toegepast onderzoek, gerichte analyses, databanken, tools en communicatie versterken we de kennisbasis rond Europese territoriale thema's. We bepalen mee de onderzoeksagenda, volgen de implementatie van het programma op en zorgen voor een doorvertaling naar het Vlaams beleid. In het Global Soil Partnership (GSP) en European Soil Partnership (ESP) werken we actief mee rond internationale kennisnoden en (beleids)vragen rond bodem. Binnen GSP zijn we ook actief in het International Network of Soil Information Institutions (INSII). We ondernemen in INSII stappen om data en kennis rond bodem verder uit te bouwen, te harmoniseren en gezamenlijk uit te dragen.

In 2020 zetten we binnen het beleidsdomein een **bodemkoolstofmonitoringnetwerk** op, hiervoor leiden we een cofinanciering via LIFE Climate Action in. Voor dit initiatief is er al een akkoord van het Managementcomité om een werkgroep samen te stellen met een vertegenwoordiger per betrokken entiteit (ANB, Dep LV, ILVO, INBO en VMM).

³ Human Biomonitoring for Europe (co-fund project Horizon 2020), <https://www.hbm4eu.eu/>

⁴ Establishing the European Geological Surveys Research Area (co-fund project Horizon 2020). <http://geoera.eu/>.

⁵ Global Soil Partnership (FAO)/International Network of Soil Information Institutions

Het departement blijft ook in 2020 investeren in innovatieve processen en producten. We maken onder andere werk van volgende producten:

- Uitrol monitoring van koolstof in de bodem
- 3D geologisch voxelmodel van de Antwerpse regio waar veel grondverzet gepland is
- Ruimtemonitor
- RURA 2.0: verbreding van ruimterapport naar omgevingsthema's
- Monitoring kwaliteit lucht in woningen d.m.v. sensorboxen
- Monitoring van het omgevingsvergunningenregister
- Beleidsaanpak 5G

Via de Vlaamse **kennis- en vormingscentra voor Natuur en Milieu** De Helix en De Vroente en de departementale werking in Duinpanne faciliteren we als kennispartner een sterk netwerk van NME- en bezoekerscentra in Vlaanderen. We dragen bij aan een gestructureerde ondersteuning, samenwerking, netwerking en kennisdeling op 3 vlakken: thematisch (ruimte, klimaat en natuurbetrokkenheid), methodisch/didactisch en centrumwerking-specifiek. Tevens bieden we via deze centra ook zelf een kwalitatief (locatiegebonden) educatief aanbod aan, en vervullen we een proeftuinfunctie voor vernieuwing op vlak van NME en EDO.

3. BELEIDSEVALUATIE

In 2020 -2024 bouwen we onze expertise op het vlak van beleidsevaluatie verder uit, coördineren we evaluatiestudies en zetten we eigen evaluatieprojecten op. We denken daarbij oa. aan de evaluatie van het omgevingsvergunningsdecreet en het decreet leegstaande bedrijfsruimten.

STRATEGISCHE KRACHTLIJN 4: WE ZIJN EEN BETROUWBARE EN EVIDENTE PARTNER IN EEN MAATSCHAPPELIJK EN BESTUURLIJK NETWERK VAN LOKAAL TOT INTERNATIONAAL NIVEAU

We zetten in op **beleidsdoorwerking** en organiseren kennisdeling met de praktijk in functie van beleidsontwikkeling en beleidsoperationalisering. Naast het al vermelde traject pilootprojecten, capteren we beleidsnoden, beantwoorden beleidsvragen en organiseren op elkaar afgestemde beleidsfora. We zoeken samenwerking met onze partners en stakeholders door tools te ontwikkelen, door engagementen te zoeken ter uitvoering van ons beleid en door rond specifieke vernieuwingsthema's netwerken tot cocreatie op te zetten. Op die manier betrekken we de samenleving optimaal.

In 2020 wordt de engagementen voor **internationale financiering en samenwerking** verder gehonoreerd. De VPWO-projectoproep wordt gecontinueerd. Voor de internationale klimaatfinanciering wordt de fijnstelling van een Vlaamse strategie betracht. We tonen onze internationale klimaatambitie door verder bij te dragen aan de internationale klimaatfinanciering en zetten deze middelen bij voorkeur in voor projecten waar Vlaamse ondernemingen in participeren.

Onder het Duits EU-voorzitterschap in 2020 wordt de uitwerking van een nieuwe Territoriale Agenda intensief opgevolgd. We zullen in 2020 verder optreden als lead en communicatieverantwoordelijke voor het Interregproject 'PROWATER'. Zo zullen we o.a. een internationale workshop organiseren in 2020 en coördineren we de verschillende werkpakketten. In kader van het EU-projectenloket willen we zowel intern als naar de doelgroepen over de werking

van het loket informeren en sensibiliseren met oog op de actieve Vlaamse inzet op nieuwe projecten in de nieuwe programmatie van de EU-Fondsen vanaf 2021. We zetten de diverse bilaterale samenwerkingen met Catalonië, Baskenland en Noordrijn-Westfalen verder.

We nemen doelgericht deel aan internationale en Europese initiatieven en netwerken het uitvoeringsbeleid van het departement, namelijk m.b.t. BBT/BREF, externe veiligheid, milieueffectrapportage en gebiedswerking. Met betrekking tot externe veiligheid gaven we presentaties op het Loss Prevention Symposium 2019 (16-19/06/2019).

We ondersteunen lokale besturen in hun aanpak van luchtverontreiniging in uitvoering van zowel het Luchtplan als het Vlaamse Energie- en Klimaatplan 2021-2030 waarin de vervoerregio's een belangrijke rol spelen. Dit doen we ondermeer door hen wegwijs te maken in de bestaande informatie (mimolo.be) en te helpen bij de inrichting van een LEZ op hun grondgebied. We versterken ook de aandacht voor lokaal lucht- en klimaatbeleid in de werking van de atria (*zie ook krachtlijn 1*). .

De komende jaren zetten we, in lijn met het afsprakenkader dat we ontwikkelen voor het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030, de werking van de stroomgroepen verder. Zij kunnen de basis vormen voor een beter gestructureerd en effectiever stakeholderoverleg tijdens de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering.

Via **3 educatieve programma's (MOS-, Ecocampus- en NME-programma)**, zetten we verder in op het ondersteunen van leerkrachten, directies, docenten en educatieve partners om duurzaamheidsuitdagingen in hun educatieve context aan te pakken. We focussen de komende periode (20-24) op vernieuwing van het educatief aanbod en opleidingen op vlak van de ruimtelijke omslag, omslag naar een klimaatneutrale en duurzame samenleving en op vlak van natuurbetrokkenheid. In de Vlaamse Kennis- en Vormingscentra De Helix en De Vroente en met het dOMG-team in Duinpanne, bieden we een kwalitatief locatiegebonden educatief aanbod aan en vervullen we een proeftuinfunctie voor educatieve vernieuwing. We bouwen als kennispartner aan een sterk netwerk van NME- en bezoekerscentra in Vlaanderen.

Ook in 2020 schuiven we de **green deals** als speerpunt naar voor omdat dit instrument zeer verbindend en activerend werkt in het streven naar een groene economie. Uit de evaluatie, die we in 2019 uitvoerden, blijkt het grote potentieel dat dit instrument in zich draagt. Tot nu toe werden 7 green deals ondertekend: Gedeelde Mobiliteit (27 maart 2017), Circulair Aankopen (8 juni 2017), Brouwers (6 september 2018), Bedrijven en Biodiversiteit (20 september 2018) Huishoudelijke houtverwarming (22 oktober 2018), Circulair bouwen (22 februari 2019) en Duurzame stedelijke logistiek (2 april 2019). Samen vertegenwoordigen zij meer dan duizend actieve deelnemers. Deze cijfers op zich geven al aan dat het instrument zeer gesmaakt wordt en appelerend werkt. We blijven sectoren stimuleren om green deals af te sluiten en zoeken actief naar verbreding zowel wat betreft sectoren als thema's.

STRATEGISCHE KRACHTLIJN 5: WE ZIJN EEN OPEN, INNOVERENDE, LERENDE, AANTREKKELIJKE EN DOELGERICHTE ORGANISATIE

De acties welke nav. de analyse van de **personeelstevredenheid** geformuleerd werden, zullen vanaf 2020 worden uitgerold.

Naast de verdere uitvoering van het personeelsplan 2018-2020 werken we aan een procesgebaseerd personeelsplan 2021-2025 uit, dit om een **optimale inzet van de personeelscapaciteit** in de toekomst te garanderen.

Om enerzijds de nieuwe besparingsdoelstellingen van de Vlaamse Regering 2020-2024 inzake personeel en middelen te realiseren en anderzijds de eigen werking verder te optimaliseren werken we verder aan een traject om **efficiëntiewinsten** te detecteren en te realiseren. Een eerste fase was het in kaart brengen van afgeronde, lopende en/of geplande efficiëntieprojecten. In 2019 werd een ontwikkeltraject efficiëntie opgezet om op een uniforme en gestructureerde manier processen te analyseren en te verbeteren. Genomen de bijkomende doelstellingen vanuit de Vlaamse Regering inzake koppenbesparing zal in 2020 dit traject verdergezet worden. De uitdaging ligt in het garanderen van een optimale dienstverlening van de overheid en de definiëring van de rol en de meerwaarde van het Vlaamse niveau. Processen worden desgevallend afgebouwd, om zo meer ruimte te kunnen maken voor nieuwe activiteiten die tegemoetkomen aan de uitdagingen en beleidsdoelstellingen. Uitgaande van het subsidiariteitsprincipe wordt de advisering op dossierniveau verder afgebouwd.

We benaderen beleid en beheer integraal. Een optimale inzet van mensen en middelen en een **doelgericht financieel management** ondersteunen de organisatie-, beheers- en beleidsdoelstellingen. Naar aanleiding van de bepalingen van de nieuwe Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO), werken we in 2020 met een nieuwe begrotingsstructuur voor het beleidsdomein Omgeving en het Departement Omgeving. Dankzij de nieuwe financiële opzet en procedures zitten we op schema om de begroting 2020 normaliter -i.e. mits politieke goedkeuring van de hangende talrijke herschikkingen- financieel positief af te sluiten. We vertalen het regeerakkoord en de beleidsnota's in de begrotingsdecreten van het begrotingsjaar 2020 en faciliteren de vlotte opmaak van de nieuwe geïntegreerde beleids- en begrotingsdocumenten per begrotingsronde. De nieuwe VO-brede instructies inzake de ESR-aanrekening van subsidies werden in 2019 aan de hand van een overflowoefening correct verwerkt in de begrotingsdocumenten.

Door de optimalisering en de uitbreiding van het handhavingsinstrumentarium zal er nood zijn aan een verdere automatisering van de financiële processen die hiermee gepaard gaan. Daarom zetten we in 2020 de automatisering verder met het oog op de ontwikkeling van een robuust dossieropvolgingssysteem.

Als gevolg van de strategie van het departement om actief op zoek te gaan naar Europees gesubsidieerde projecten is in de loop van 2019 het aantal projecten met Europese financiering sterk gestegen. Tevens moesten we gevolg geven aan het advies van de Vlaamse Adviescommissie Boekhoudkundige Normen (VABN) 2017/7 betreffende de behandeling van Europese subsidies. Daarom zijn we proactief gaan werken aan een inhoudelijk draaiboek met een bijhorend financieel addendum om de begrotings- en procesmatige behandeling van de betrokken financiële dossiers te kunnen sturen en monitoren. Hierdoor kunnen we een best practice aanbieden binnen de Vlaamse overheid. We implementeren de uitgewerkte werkwijze voor opvolging van Europese subsidies verder in 2020.

Ook volgen we het Vlaamse gelijkheidsbeleid, het Vlaamse Integratiebeleid en het Jeugd- en kinderrechtenbeleid op en werken we mee aan de voorbereiding van de nieuwe transversale plannen in dit kader.

9 UITVOERING VAN REGERINGSAFSPRAKEN

Hieronder worden de acties opgelijst die we opnemen in uitvoering van regeringsafspraken. We geven een beschrijving van de uitvoering in 2019 en de geplande activiteiten voor 2020.

1. AANBEVELINGEN AUDIT VLAANDEREN

We verhogen onze maturiteit verder door in te zetten op de realisatie van de openstaande aanbevelingen volgens de vooropgestelde planning.

In 2019 werkten we verder aan de uitvoering van de aanbevelingen via o.a.:

- Validatie-audit
  - Er is een integriteitscoördinator aangeduid die een professionaliseringstraject heeft doorlopen. Een beleidsplan is in opmaak. Voor de kwetsbare functies zijn deontologische codes (ontwerp) uitgewerkt.
  - De visie risicomanagement wordt stapsgewijs geïmplementeerd: de strategische risico's zijn gedefinieerd, alsook de organisatierisico's. De meest risicovolle processen zijn geïdentificeerd. Voor deze processen worden risicoanalyses uitgevoerd met behulp van een risicosjabloon.
- Handhaving/inspectie: er werd verder gewerkt aan een geïntegreerd dossieropvolgingssysteem. Een migratie naar Post-Gres is in uitvoering.
- Informatiebeheer
  - De departementale visie op het vlak van informatiemanagement is op 07/06/2019 goedgekeurd door de Directieraad.
  - Een integraal veranderingsprogramma dat erop gericht is het procesverloop te optimaliseren en de informatieverwerking vanaf ontvangst en creatie tot en met het ontsluiten en raadplegen, ook over de grenzen van onze organisatie heen, wordt momenteel gestroomlijnd. Daarbij wordt maximaal gebruik gemaakt van authentieke gegevensbronnen. Tegelijkertijd streven we ernaar maximaal te aligneren met de AVG-richtlijnen door de uitwisseling en verwerking van persoonsgegevens tot het broodnodige te beperken, en privacy en gegevensbescherming by design te waarborgen.
  - Het uitwisselingsplatform kan alle data met Bredero en de toepassingen van de lokale besturen uitwisselen via webservices.
  - De toewijzing en statusopvolging van vergunningendossiers is intussen technisch mogelijk met Bredero.
  - In Qliksense (de opvolger van Qlikview) kan op de data van het omgevingsloket gemonitord worden. Deze werkwijze is evenwel niet ideaal. Het omgevingsloket kent regelmatig nieuwe releases t.g.v. technische en juridische wijzigingen, waardoor de data niet op een gestructureerde wijze aangesproken kan worden. Momenteel bevat die monitoring dan ook enkel de meest essentiële aspecten en biedt ze zodoende een (beperkte) kijk op de data zodat vandaag wel de dringende vragen beantwoord kunnen worden. Een goed werkend en stabiel omgevingsvergunningenregister dat verrijkt wordt met andere beschikbare databronnen zal het

informatiebeheer van het vergunningenbeleid in Vlaanderen sterk verbeteren. Voor de technische uitwerking van het omgevingsvergunningenregister is reeds voorbereidend werk uitgevoerd en een opdracht uitbesteed om een eerste technische test van dit voorbereidend werk te doen.

- Dierenwelzijn
  - We hebben instructies uitgewerkt om de uniformiteit i.k.v. inspecties dierenwelzijn zo veel mogelijk te bevorderen. Met een doorgedreven digitalisering worden de nodige tools voorzien om de uniformiteit duurzaam te verankeren en op te volgen.
  - Er is een uniform proces-verbaal uitgewerkt en er is opleiding gegeven omtrent het gebruik ervan. De controle en het bijsturen van de ingave van gegevens is eind 2018 afgerond. Sindsdien wordt dit periodiek opgevolgd.
  - Er is een overzicht beschikbaar van de personeelsleden en hun specialisaties dat periodiek (2x/jaar) geactualiseerd wordt. Een uniforme werkwijze voor acute problemen (al dan niet in de media) is uitgewerkt.
  - Een nieuwe voorlopige databank die gedeeltelijk een antwoord biedt op de aanbevelingen is in werking.
- HR
  - De ontwerpwegingsfoto/ ontwerpfunctieniveaumatrix zoals bezorgd aan Agentschap Overheidspersoneel wordt vanaf september 2019 door de Directieraad gebruikt als referentie bij beslissingen over bevorderingen/toekennen van toelagen.
N.a.v. de personeelspeiling zal de werkgroep P&O extra bijsturingen formuleren voor de toekomst.

We bezorgden een stand van zaken over de uitvoering van de aanbevelingen aan Audit Vlaanderen op 25 september 2019. Van de 12 opgevolgde aanbevelingen werden er 5 gerealiseerd, hebben er 2 status niet van toepassing gekregen en zijn er 5 lopend. Dit heeft tot gevolg dat intussen 88% van de reeds opgevolgde aanbevelingen werd gerealiseerd.

In 2020 ondernemen we o.m. volgende (verdere) acties:

- We werken verder aan het ontwikkelen een geïntegreerd dossieropvolgingssysteem voor handhaving (*auditprogramma inspectie handhaving*)
- We voeren het project 'Ontwikkeling van een geïntegreerd, afgestemd en risico-gebaseerd milieuhandhavingsbeleid binnen het Departement Omgeving en inbedding ervan in een toekomstgericht omgevingshandhavingsbeleid' verder uit. (*auditprogramma inspectie handhaving*)
- We bouwen de databank voor de monitoring van relevante gegevens binnen de inspectie Dierenwelzijn verder uit (*procesaudit Dierenwelzijn*)
- We volgen de uniformiteit i.k.v. inspecties dierenwelzijn verder op (*procesaudit Dierenwelzijn*)
- We werken verder aan een omgevingsvergunningenregister (*thema-audit informatiebeheer*)
- We bouwen het integriteitsbeleid van het departement verder uit (*Validatie-audit DLNE*)
- We bouwen het omgevingsloket verder uit (*procesaudit omgevingsvergunning*)
- We werken managementrapporten en prestatie-indicatoren uit om het proces van het toekennen van een omgevingsvergunning en de interne werking op te volgen en bij te sturen (*procesaudit omgevingsvergunning*)

- We voeren het actieprogramma voor een gestroomlijnde vergunningverlening uit (*procesaudit omgevingsvergunning*)

Het departement werkte in 2019 verder aan haar **risicomanagement**. We pasten de in 2018 geformuleerde visie en kaders een eerste keer toe voor het bepalen van de strategische risico's. Ook hebben we de organisatierisico's in kaart gebracht. Op het operationeel niveau hebben we de meest risicovolle processen bepaald en deze zullen we in een tijdspanne van 2 jaar onderwerpen aan een risicoanalyse.

In de periode september-november 2019 heeft Audit Vlaanderen een audit gedaan van de maturiteit van het risicomanagement van het departement. Uit deze audit bleek dat het departement op goede weg is maar dat we verder werk moeten maken van de organisatiebrede implementatie van risicomanagement. Concrete acties die op de planning staan in 2020 zijn:

- Verder uitbouwen van de kennis inzake procesmanagement
- Onderzoeken van de bereidheid/wenselijkheid om het overzicht van de processen aan te passen
- Organiseren van een infosessie omtrent risicomanagement
- Uitvoeren van risicoanalyses op procesniveau
- Actualiseren van de strategische risico's

2. PERSONEELSBESPARINGEN

We plannen middels een meerjarig besparingsplan onze personeelsbezetting op korte (operationeel), middellange (tactisch) en lange termijn (strategisch) en volgen het personeelsplan en bijhorende kredieten nauwgezet op om onze opgelegde besparingsdoelstellingen te behalen. Hierbij streven we ernaar om ons personeel zo efficiënt mogelijk in te zetten binnen de contouren opgelegd door de Vlaamse Regering. We zetten ons wervings- en vervangingsbeleid, uitstroombesluit, bevorderings- en verloningsbeleid en de doorstroominstrumenten (loopbaanpaden, Flexim, Radar, ...) in om hieraan invulling te geven.

Tabel. Personeelsevolutie in 2020

Nulpunt besparingen = gecorrigeerd aantal koppen in totaal op 30/06/2014	1017
Te bereiken aantal op 31/12/2020 (nieuwe besparingstabel periode 2020 2024)	920
Aantal koppen op 09/12/2019	922
Aantal te besparen koppen tegen 31/12/2020	2

Voor de periode 2020-2024 moeten 32 koppen bespaard worden.

31/12/2020	31/12/2021	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024	TOTAAL
6					
	6				
		6			
			7		
				7	
					32

Deze zullen volledig kunnen opgevangen worden door de pensioneringen. Daarnaast hebben we gemiddeld per jaar een vrijwillige uitstroom van 15 personeelsleden.

3. KERNTAKENPLAN

Op basis van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde kerntakenplannen van de voormalige Departementen Ruimte Vlaanderen en Leefmilieu, Natuur en Energie stelden we een kerntakenplan op voor het Departement Omgeving. De uitvoering van dit kerntakenplan volgen we op via de monitoringstool Traject.

Er werd sinds de opmaak van de kerntakenplannen reeds 43,63 VTE afgebouwd. Hiervan werd 23,98 VTE afgebouwd voor processen van het voormalige Departement LNE en 19,65 VTE voor nieuw toegevoegde processen van het Departement Omgeving. In 2019 werd bijkomend 4,07 VTE afgebouwd.

10 BIJLAGEN

1. WEERGAVE WERKING DEPARTEMENT
2. PERSONEELSPLAN 2020
3. PERSONEELSPLAN AS IS
4. ONDERZOEKSAGENDA
5. GRUP-AGENDA 2020
6. REGELGEVINGSAGENDA
7. RAPPORTERING ONDERNEMINGSPLAN 2019
8. ADVIES INSPECTIE VAN FINANCIEN DD. 15 04 2020

Departement Omgeving
Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel
omgevingvlaanderen.be